

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Бакалаврська робота
ХУДОЖНЄ ВИХОВАННЯ В ПОЧАТКОВИХ ШКОЛАХ З УГОРСЬКОЮ МОВОЮ
НАВЧАННЯ НА ЗАКАРПАТТІ, В СВІТЛІ НОВИХ ЗАКОНІВ ПРО ОСВІТУ

ЗУНКО АЛЕКСАНДРА ЮРІЙВНА

Студент(ка) IV-го курсу

Спеціальність: 013 Початкова освіта

Освітній рівень: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол №1/2019

Науковий керівник:

Кулін Агнеш
Золтанівна, викладач

Завідувач кафедрою _____

Біда Олена А.
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2020 року

Протокол № _____ / 201_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра педагогіки та психології

Бакалаврська робота

**ХУДОЖНЄ ВИХОВАННЯ В ПОЧАТКОВИХ ШКОЛАХ З УГОРСЬКОЮ МОВОЮ
НАВЧАННЯ НА ЗАКАРПАТТІ, В СВІТЛІ НОВИХ ЗАКОНІВ ПРО ОСВІТУ**

Освітній рівень: бакалавр

Виконав: студент(ка) IV-го курсу
спеціальності 013 Початкова освіта
Зунко Александра Юріївна

Науковий керівник: Кулін Агнеш Золтанівна,
викладач

Рецензент: Гогола Золтан С.,
викладач

Берегове
2020

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

**MŰVÉSZETI OKTATÁS A MAGYAR TANNYELVŰ ELEMISKOLÁKBAN
KÁRPÁTALJÁN, AZ ÚJ OKTATÁSI TÖRVÉNYEK FÉNYÉBEN
Szakdolgozat**

Készítette: Zunko Alexandra

IV. évfolyamos Tanító

szakos hallgató

Témavezető: Kulin Ágnes

főiskolai adjunktus

Recenzens: Gogola Zoltán

tanár

Beregszász – 2020

Зміст

Вступ.....	6
I. Мистецьке виховання в початковій школі.....	7
II. Презентація актуальної ситуації в Угорщині.....	9
III. Перегляд офіційної української мистецької політики.....	13
IV. Практична частина: Оцінка сучасного мистецького виховання на Закарпатті.....	22
IV. 1. Анкетне опитування думки, працівників освіти.....	24
Висновок.....	36
Резюме.....	37
V. Використана література.....	38
VI. Додатки до практичної частини. Діаграми.....	40
VI.I. Інтернет опитування в pdf форматі.....	46

Tartalomjegyzék

Bevezetés	6
I. Művészeti nevelési hagyományok az elemi iskolában.....	7
II. A magyarországi aktuális helyzet bemutatása	9
III. Az ukrán hivatalos művészeti oktatási politika áttekintése	13
IV. Gyakorlati rész: A művészeti nevelés aktuális helyzetének felmérése Kárpátalján	22
IV. 1. Az oktatásban dolgozó pedagógusok véleményét felmérő kérdőív bemutatása	24
Összegzés	36
Rezümé	37
V. Mellékletek: Irodalomjegyzék	38
VI. Gyakorlati rész mellékletei-Diagrammok	40
VI.I. Netes kérdőív pdf változata.....	46

Bevezetés

A szakdolgozatom témája: Művészeti oktatás a magyar tannyelvű elemi iskolákban Kárpátalján, az új oktatási törvények fényében. Munkám célja, hogy felmérjem, hogyan valósul meg a művészeti oktatás a magyar tannyelvű intézetekben Kárpátalján. A művészeti nevelés sokszor félreértelmezett, kevésbé figyelemmel kísért és sajátos célokra felhasznált fejlesztési terület a közoktatásban. A különböző technikák elsajátítása, kompetenciák és kreativitás fejlesztése mellett, a vizuális kultúra megismerése a tantervekben fontos helyett kap, mégis sok problémával jár az oktatók és diákok számára.

Kárpátaljai magyarként két irány felé orientálódunk, próbáljuk követni az anyaországban történő változásokat az oktatásban, ami többek között kultúránk megőrzése érdekében is fontos és az ukrán oktatásügyi követelményeknek is megfelelően próbálunk egyensúlyozni egy folyamatosan változó és néha túlfűtött vitákkal tűzdelt határvidéken. Ezért is kétirányú vizsgálatban, elemzem az új ukrán oktatási törvény, „Nová Ukrájinščká Skolá” programjának követelményeit és kitérek arra is, hogy Magyarországon, hogyan valósul meg művészeti oktatás az alsó tagozatokban.

Dolgozatom megírásához a két ország oktatási hivatalának aktuális rendeleteit és nemzeti alaptanterveit vizsgálom. Munkámhoz az ukrán Oktatási Hivatal hivatalos honlapján elérhető dokumentumokat használom fel, és a magyarországi követelményekhez az Oktatás Kutató és Fejlesztő Intézet honlapját használom és a Nemzeti alaptanterv 2020-as szabályait.

Amellett, hogy a hivatalos dokumentumok vizsgálatával szeretnék egy átfogó képet kapni a művészeti oktatás jelenéről térségünkben, szeretném megnézni, hogy az oktatók milyen tapasztalatokkal rendelkeznek az újonnan kialakult helyzetben, valamint a gyakorlatban hogyan látják a művészeti nevelés közoktatásban elfoglalt helyét, milyen nehézségekkel találkoznak munkájuk során és milyen változásokat tapasztalnak az új törvények fényében.

A kutatói munkám során egy kérdőíves felmérést végeztem, amelynek célja, hogy megtudjam a Kárpátalján dolgozó pedagógusok mennyire vannak megelégedve az új oktatási törvénnyel. Melyek azok a változások és fejlesztési területek, amelyek a régihez képest változáson mentek keresztül a művészeti nevelés oktatása kapcsán, ezeket hogyan tudják alkalmazni mennyire megvalósítható, mi a saját véleményük, észrevételük ezzel kapcsolatban és szerintük mit kellene még módosítani a helyzet javítása érdekében.

I. Művészeti nevelési hagyományok az elemi iskolában

A művészeti nevelés egy látáson alapuló észlelés érzékelés, a környezet érzékelésének egy alapvető formája. Ez ugyanakkor még a világban való tájékozódás is és a kommunikáció eszköze is. Ezek az alkotások egyidősek az emberiséggel, nagyon fontos történeti jelentőségük van. (Arnheim, 1954/2004, 1969, 1974/1979; Horányi, 2001, 2003a; Miorzeff, 1999).

A vizuális kultúra jelenti mind azt a tudást, művészetet, hagyományt, valamint képességeket és készségeket, amelyek a látáshoz kapcsolódnak (Helmich és Szántó, 2004). A vizuális kommunikáció a vizuális kultúra része. A vizuális kommunikáció tudományterületté válása még a mai napig tartó folyamat (Lester, 2006; Smith, 2005; Horányi, 2006; Horányi és Szépe, 1975/2004). Rosengreen (2000/2004) rendszerében a közös tudás gyarapítását szolgáló közlések jelentik a kommunikációt, melyen belül a nem verbális kommunikáció részét képezik. A vizuális kommunikáció elemei: a grafika, a festészet, a szobrászat és az építészet (Rosengreen, 2000/2004). Kepes (1965) szerint minden olyan ember alkotta és kommunikációs szituációban megjelenő üzenetfajtát, amit a szemünkkel érzékelünk, vizuális üzenetnek, tekinthetünk, mely üzenetek által létrejövő kommunikáció a vizuális kommunikáció (Kepes, 1965). A tevékenység oldaláról megközelítve, „a vizuális kommunikáció olyan közlést jelent, amely eszközeit és jelrendszereit a látható világból veszi, illetve amely a vizuális tevékenységben nyilvánul meg” (Zombori 1995, 128.o.).

A vizuális kommunikáció egyben képi közlést is jelent, ebben a rendszerében az alkotó-és alkotása, valamint a néző-befogadó között jön létre egy élő kapcsolat, párbeszéd. Ennek a párbeszédnek a részeként az üzenet, lehet az természetes vagy mesterséges, nem muszáj, hogy művészi igénnyel kialakított információt tartalmazzon, tárgy vagy kép legyen, és az üzenet közvetett vagy közvetlenül eljuthat a befogadóhoz. (Imdahl, 1993, 2002; Pléh, 2003; Rosengren, 2004).

A vizuális kommunikációs képesség definiálása szintén több elmélet bemutatásával történik. A vizuális képességrendszer értelmezése és standardizált értékelése az 1960-as években kezdődött, mely rendszernek egy részét a vizuális kommunikációs képesség alkotja. Változatos megközelítések jellemzik (Benkőné, 1964; Gerő, 1973/2007; Drahos, 1988; Feuer, 2000; Kárpáti, 2001, 2005, 2009; Kárpáti és Gaul, 2011).

A NAT (Nemzeti alaptanterv 2012) így határozza meg a Vizuális kultúra tantárgy a kutatásomhoz kapcsolódó tanítási céljait: „azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek” (Magyar Közlöny 10635 166.o.) A tantervi előírások teljesülésének vizsgálatában a vizuális kommunikációs képesség

csoportjának pedagógiai értékelése megoldatlan, a tantervi követelmények teljesülése nem állapítható meg egyértelműen (Kárpáti és Gyebnár, 1996; Sándor, 2003).

A művészeti nevelés tantárgy tartalmi elemei a következők:

- rajzban;
- képzőművészetben;
- népművészetben;
- néprajzban
- művészettörténetben;
- ének-zenében;

A művészeti nevelés egy olyan jellegű tantárgy, amely a személyiségfejlesztés eszközeként a művészeteknek a valóságot más-más módon mozzanatait ötvözi. Szaktárgyi elmélyülés mellett egy átfogó oktatás-nevelés megvalósítására törekszik. A művészeti nevelés fő feladata lényege, hogy fejlessze a kreativitást. Az eredetiség az ötletgazdaság, a kíváncsiság és az alkotókedv, nagy szerepe van benne a motivációnak és az érzelmeknek is. Az iskolákba kevés figyelmet fordítanak a művészeti nevelésre. Sajnos nem nagyon vannak eszközök a tananyag kivitelezésére. Nagyon sok hiányosság van az oktatásban és azok kivitelezésében, amelyre nem igazán keresnek megoldást. A művészeti nevelés az alsó tagozatban megnyilvánul ének, rajz és munkaórák keretein belül (Lakatos 2013, 15. o.).

II. A magyarországi aktuális helyzet bemutatása

Magyarországon a vizuális nevelés külön tantárgyként van jelen. Itt Ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés és digitális kultúra tantárgyainak részeként jelenik. A Nemzeti alaptanterv 2020-as szabályai szerint a következő képen valósulnak meg ezek a tantárgyak.

Ének-zene tantárgy 2020-as kerettanterve a következő: az 1-2. osztály első félévében sok játéknak és éneklésnek kell jelen lennie a tanórákon, amelynek az a célja, hogy megelőzze a ismeretek tanítását. A második félévben kezdődik a zenei elemek elsajátítása. A tanulók tanuljanak meg minél több gyermekjáték-dalokat és játszanak a tanterembe, folyosón, udvaron, ahol hely adódik rá. Nagyon fontos az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása és ennek a folyamatos gondozása. Továbbá fontos feladat, hogy az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele és a tiszta intonáció kialakítása. Fokozatosan és folyamatosan történjen a zenei írás-olvasás elsajátítása. A tanulók a megismert zenei műveket rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki (Nat,2020, 1.o.).

Az ének-zene tantárgy alapóraszám: 136 óra az 1-2. osztályban.

Ennek a felosztása a következő:

- Zeneművek/Énekes anyag: 70 óra
- Zeneművek/Zenehallgatás: 27 óra
- Zenei ismeretek/Ritmika fejlesztése: 13 óra
- Zenei ismeretek/Hallás fejlesztés: 13 óra
- Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás: 13 óra *(1. sz. melléklet)*

A 3-4. osztályban a fő feladata, hogy az előzőkben megszerzett tudást, ismereteket és készségeket továbbfejlessze, mélyítse játékos módon. A tanév végén a tanulóknak a dalokat tisztán, magabiztosan kell énekelni. A tanulóknak tudniuk kell felismerni a tanár segítségével, rávezetésével a meghatározott zene elemeit, felismerni a kottáról és reprodukálni. A zenei elemeket a következő képen kell gyakorolni: improvizációs kreatív játékos feladatokkal. A tanulók minél többször, minél többféle formában találkozzanak hangszerekkel. Elsősorban a zenében figyeljék meg majd élőben is találkozzanak velük. A saját készítésű hangszereket pedig improvizációs játékos feladatokban használják. Az átélt élményeket zenehallgatáskor szóval, rajzzal, tánccal fejezzék ki (Nat, 2020, 8.o.).

Az ének zene tantárgy alapóra száma: 136 óra 3-4. évfolyamon.

Ennek a felosztása a következő:

- Zeneművek/Énekes anyag: 70 óra
- Zeneművek/Zenehallgatás: 27 óra
- Zenei ismeretek/Ritmika fejlesztése: 13 óra
- Zenei ismeretek/Hallás fejlesztés: 13 óra
- Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás: 13 óra (1. sz. melléklet)

A vizuális nevelés 2020-as kerettanterve: A vizuális nevelés célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuális megértésében. Ezen belül a vizuális, művészeti alkotások átélésében és értelmezésében. A tantárgy célja, hogy a diákok megismerjék a magyarság által létrehozott képzőművészeti és építészeti műalkotásokat. A magyar nemzet hagyományos tárgykultúráját, és díszítő művészetét (Nat, 2020, 1.o.).

Az 1-2. osztályban A vizuális nevelésnek legfontosabb feladata, hogy az alkotás örömet, motiváltságát megőrizze és fenntartsa. Az alkotói és befogadói képességek fejlesztése közben meg kell tanítani a tanulókat a hagyományos ceruzarajz, tollrajz, víz és temperafestés, agyaggal végzett mintázás és más változatos eszközök szakszerű használatára. Törekedni kell arra, hogy a 2. osztály végére legalább jártasság szintre jussanak a tanulók, és hogy életkoruknak megfelelően a kommunikáció és médiakörnyezet sajátosságait megismerjék és használják is. Az első két osztályban fontos feladat a vizuális műveltségének megalapozása, mely játékos, motiváló nagyrészt kifejező célú képalkotásuk jól megválogatott képanyag formájában rejlik. Fontos, hogy a használt képanyag a munka motivációjára használt mesék, zenék, táncmozgások mind hozzájáruljanak a magyar kultúrájukhoz (Nat, 2020, 5.o.).

A vizuális nevelés tantárgy alapóra száma: 136 óra/ 1-2. osztály

- Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat: horizontálisan beépül a többi témakörbe
- Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények: 56 óra
- Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben: 12 óra
- Médiahasználat – Valós és virtuális információk: 12 óra
- Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet: 12 óra
- Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak: 20 óra
- Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk: 24 óra (2. sz. melléklet)

3-4. évfolyamon ebben az időszakban is elengedhetetlen fontosságú az örömteli, motivált alkotói energiák fenntartása. A gyerekek rajzolási képességeinek fejlődése saját rajzaikon követhető nyomon. A fejlesztés érdekében változatos, jól szemléltetett feladatok kell a

tanulócsoport ismeretének tervezni. A gyerekeknél az emberábrázolási sémák változhatnak a baráti körökben egymás rajzi szokásainak eltanulásával. A tér megjelenítésére ugyanúgy változhat. A vizuális nevelésben jelentős időszak ugyanis az érzékszerveik segítségével a környezetük legfontosabb megfigyelése zajlik. Ez a korosztály a mindennapi digitális eszközfelhasználó. Fontos, hogy a digitális képkészítés lehetőségeivel a gyerekek környezetében egyre fontosabbá váló a média eszközök használata az iskola keretek között. A 3-4. osztályban a tanulók képesek egymás munkáját értékelni, fontos, hogy a saját munkájukat is megfelelően értékeljék (Nat, 2020, 12.o.).

A vizuális nevelés tantárgy alapóra száma: 102 óra/ 3-4. osztály

- Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények: 36 óra
- Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben: 12 óra
- Médiahasználat – Valós és virtuális információk: 12 óra
- Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet: 10 óra
- Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak: 16 óra
- Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk: 16 óra (2. sz. melléklet)

A technika és tervezés tanterv 2020-as kerettanterve: A technika és tervezés tantárgy középpontja a problémamegoldó gondolkodás, a saját tapasztalatok által történő ismeretszerzés, amely a tanórákon a következő képen valósul meg: kreatív tervező és alkotó munka a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával (Nat, 2020, 1.o.).

Az 1-2. osztályban, az első félévben az óvodában szerzett tudásra kell építeni. Középpontban kell helyezni az alkotó tevékenységet és a munkát. A tanórákat jellemezze a tapasztalatszerzés felfedezése, alkotás. Fontos feladat a kezűgyesség életkori sajátosságoknak a megfelelő fejlesztése. A tanórákon végzett munkáknak magukba kell foglalniuk a különböző anyagok megismerését azok megmunkálhatóságát, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során létrejött hulladékok környezettudatos elhelyezését (Nat, 2020, 3.o.).

A technika és tervezés tantárgy alapóraszám: 68 óra 1-2. osztály

- Anyagok a környezetünkben: 8 óra
- Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés: 30 óra
- Otthon – család – életmód: 16 óra
- Jeles napok, ünnepek: 8 óra
- Közlekedés: 6 óra (3.sz. melléklet)

A 3-4. osztályban, ebben az időszakban a diákok már képesek az önálló ismeretszerzésre. A munka jellegű tevékenységek is bővülnek az életkori sajátosságoknak megfelelően, az eszközök és azok használata egyre biztonságosabban használódnak. A tanulók munkájuk során önállóságuk fokozódik, már saját terv alapján készítenek dolgokat. Fontos a kez ügyesség fejlesztése. A tanórákon végzett tevékenységek magukba foglalják a különféle anyagok azok megmunkálásának megismerését, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását (Nat, 2020, 10.o.).

A technika és tervezés tantárgy alapóraszám: 68 óra 3-4. osztály

- Anyagok a környezetünkben: 8 óra
- Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés: 30 óra
- Otthon – család – életmód: 16 óra
- Jeles napok, ünnepek: 8 óra
- Közlekedés: 6 óra (3. sz. melléklet)

Vizuális neveléssel még találkozhatunk a Digitális kultúra tantárgy keretein belül is. Erre 18 óra van adva, amelyben kompjúteres grafikát hoz létre a diák, egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, tehát megismerkednek a digitális vizuális kultúra világával és egyszerű prezentációt, ábrát készítenek a diákok (Nat, 2020.).

III. Az ukrán hivatalos művészeti oktatási politika áttekintése

Az ukrán oktatás hivatalos művészeti oktatásának célja, hogy kulturális, szociális fejlődésben részesüljenek a gyerekek. Azon kívül ez a tárgy fejleszti a gyerekek világra való rálátásukat. Az egyik fő cél döntésképesé tenni a gyerekeket, hogy mi a szép és a csúnya (ami egy olyan összetett fogalom, és folyamatosan változik a korosztályok során, itt leginkább az ízlésformálásra utalnak) és, hogy ezt tudják az életben is használni is. Megtanítja a gyerekeket az önkifejezésre zeneileg, művészileg, és nem csak kifejező eszközök megismerése és felismerésére ösztönöz, hanem cél a kifejező eszközök használatának elsajátítása.

Feladatai a művészeti nevelésnek, hogy megkapják a kezdeti tudás a művészetek alapvető formáiról. További feladata, hogy bővítse a meglévő művészi tapasztalataikat. Kifejlessze a gyerekekben az egyéni gondolkodást. Tudjanak a művészet világában orientálódni. Gazdagítja az érzelmi világukat felfedi a művészi potenciáljukat.

Fő alapelve a „Művészeti” programnak:

- rendszeresítés
- folytonosság
- linearitás
- integrálódás a tartalom létrehozásához

Kompetens megközelítés a tanítás egységessége, nevelés és fejlesztés a művészet eszközeivel.

A program tartalma és struktúrája

Program tartalma policentrikus (több központú, fejlesztési területek kompetenciák és korosztályok figyelembe vétele) formában van kialakítva. Fejleszti az emberek hozzáállását önmagukhoz, a természethez, a kultúrához, a társadalomhoz. Elősegítik a rajz művészeti felfogását olyan eszközök által, mint a ritmus, kontraszt, szimmetria, forma, kompozíció, dinamika, stb. A művészeti integráció a következő szinteken valósul meg:

spirituális kilátások

esztétikai és művészeti

pszichológiai és pedagógia

A program tartalmazza a következő fontos elemeket, mint a felfogás, analízis, interpretáció, és esztétikai pontozása a műnek, gyakorlati művészeti tevékenységeket, önkifejezés a művészet világában. Elsajátítani a művészi fogalmakat.

E programrendszer biztosítja realizását, olyan fontos alapelveknek, mint a gyerekek aktivitásának, önálló munkának, kreativitásuknak. Ehhez használunk játékos módszereket, technológiákat, a hangsúly az egyéniség fejlődésére összpontosul. Fontos helyet foglalnak el azok a módszerek, amelyek stimulálják az asszociatív és kreatív gondolkodást.

Oktatási tematikák és fő feladatai alsó tagozatban (Орієнтовна світоглядно-виховна тематика

і провідні завдання кожного року навчання)

Az első osztályban a fő feladata, hogy a tanulók szépérzéke formálódjon, ami tele van hangokkal, színekkel, mozgásokkal és gesztusokkal. A tanterv célja, megismertetni a képzőművészet szerkezetét és főbb összetevőit a diákokkal: a népi daloknak, rajzművészetnek, szisztematikus művészetnek (színház, mesék, koreográfiák) az alapjaival. Fejleszteni kell a gyerekeknek azt a képességét, hogy párhuzamot tudjanak alkotni a művészet és a valós élet között, valamint a belső világuk között. „Я - мистецтво”. Ez a párhuzamot úgy is értelmezhetjük, hogy megismerje a

Első osztály (Rajz és a természet)

A tanulóiban formálódjon az elképzelés az évszakokról. Formálódjon az elképzelésük a népi szokásokról, ünnepekről, tradíciókról (Aratás ünnepe, Újév, Karácsony, Húsvét, Tavasz ünnepe, stb.). A hallgatók művészi és kreatív megnyilvánulásainak ösztönzése.

Második osztály (Művészet és az ember)

Fő feladata, hogy a hallgatók megtanulják visszatükrözni az emberi érzelmeket, érzéseket. Mindenféle művészi eszközzel (Ehhez tartoznak a gyermek flórklor, mesék, a fantasztikus kalandok, humor). Kezdő szinten ismertetni kell velük az olyan esztétikus fogalmakat, mint a lírikus, komikus, fantasztikus, hősies, dramatikus és epikus formákat. Kialakítani az emberi érzelmeket, morális, patriotizmust, jóságot, barátságot, hűséget és emberi empátiát.

Harmadik osztály (Művészet és kultúra)

Bővíteni és elmélyíteni az Ukrán Népművészetben és azoknak a népeknek, amelyek ezen a területen élnek, és a világ összes népességéről. A tanulóknak meg kell tanulni az egész világ kultúráját, rájönni, hogy világszerte egy a formája a művészetnek. Formálódniuk kell a történelmi, és földrajzi művészeti kulturális helyekről. Megkülönböztetni a zsánereket és a kivitelezési módszereket. Stimulálni kell az érzelmi érték világát a tanulóknak a művészethez. A művészet különböző kapcsolatainak megértése.

Aktuális témakörök

A művészet ABC-je

A körülöttünk lévő szépség

Művészet – csodás ablak a világra

A művészeti nyelv titka

A művészek alkotják a gyönyört

1. osztály „A környezet szépsége a művészetben”

- Évszakok és népi ünnepek
- A művészet és az ember alkotta világ
- A természet színes nyelve
- Képek a szülőföldről

2. osztály „Az ember képe a művészetben”

- Mesehősök művészi barangolásai
- A művészet legendás hősei
- Komikus és fantasztikus hősök
- Az emberiség szellemiségének szépsége

3. osztály „Világ remekművek”

- Az én gyönyörű hazám
- A gyermekeid vagyunk Ukrajna
- Barangolások országokban és kontinenseken
- A múlt harangjai és a jövő utjai

1. osztály

<i>Tartalom</i>	<i>Állami elvárások a tananyag elsajátításához</i>
<p>I. Téma: Művészet - egy csodás ablak a világra</p> <p style="text-align: center;">Ének</p> <p>Dal, tánc, refrén, zenei kíséret, ritmus, tempó, kontraszt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Éneklés, zenei észlelés, a zene műfajának megismerése, előadás gyermek hangszereken, különböző dalokat. Játék: „Hold” <p style="text-align: center;"><i>Ajánlott művek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ukrán nemzeti ének, tánc („Meteléca”, „Hopák”, „Kozácsok”.) V. Bárvinszkij („Ukrán tánc”) K. Tecenko („Esti dal”), R. Sumán („Télapó”). - <i>Zenei művel helyi előadóktól</i> <p style="text-align: center;"><i>Ajánlott művek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - „Hárnéj tánec hopácsok”, „Pávocska Hodéty”, „Kolád, kolád koládnécjá” Szórakoztató dal: „Táncuválá ribka zமாகom”, A. Filipenko „Tánec oszinnyi lisztocskiv”, „Oj záhrájte dudáréké”, J. Máskáncevá „N áluhu”, N. Máj „Káp káp káp”, N. Rubálszka „A hóemberek tánca”. <p style="text-align: center;">Rajz művészet</p> <p>Színek: A főszínek és a mellékszínek. A meleg és a hideg árnyalatok, a világosak és a sötétek. Festészet (elementáris elképzelés).</p>	<p>A tanulónak kell, hogy legyen elképzelése a dalról a táncról, a tempóról és a ritmusról a zenében. Meg kell, hogy tudja különböztetni az éneket a tánctól. Elemeznie kell a hangulatát a zenei műnek. Összehasonlítani a különböző hangszerek hangzását: Furulya, hegedű. Tudniuk kell megfelelő tempóba énekelni, tánc mozdulatokat tudniuk kell, és gesztikulálva átadni a zenei érzelmeit. (Boldogság, szomorúság, meglepődés stb.).</p> <p>Orientálódni, mint a dal tánc zenei kíséret, tempó</p>

<p>Formátum (vízszintes vagy függőleges)</p> <p>Forma és méret.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hogyan keverjük ki a színeket, mely színek összekeverésével kapjuk meg a mellékszíneket. A színek sötétítése és világosítása. Különböző méretű rajzok lerajzolása. Őszi és téli természetképek rajzolása. Színekkel való kifejezés a zenei művek hangulatáról. Ünnepi maszkok és dekorációk készítése. - Eszközök: Akvarell, guázs, aplikáció. - Ajánlott irodalom: M. Prémácsenko „Horohovėj zvir”, „Hocsácėj cár”, C. Sésko „Kéjivszká Szujitá”, I. Márcsuk „Téli reggel”, I. Siskén „Tél”, I. Grábár „Téli tájkép” M. Gluscenko „Téli nap”. 	<p>Tudniuk kell a fő és a mellékszíneket. Értetniük kell a tanár segítségével a színek hangulatát. Tudniuk kell mellékszínnek alkotni, világosokat sötéteket és használni kell őket a saját alkotásaikban. Tudniuk kell a tárgyak elhelyezését és méretét egy lapon. Értetniük kell azokat a fogalmakat, hogy színek (fő, mellék, hideg, meleg) kép.</p>
--	--

2. Osztály

3. osztály

<i>Tartalom</i>	<i>Állami elvárások a tananyag elsajátításához</i>
<p>I. Téma: A természet színes nyelve</p> <p style="text-align: center;">Zene</p> <p>Népi ünnepek zenéje (tavaszi ciklus). Állatok képei a művészetben.</p> <ul style="list-style-type: none">- Éneklés. A zene értelmezése a hangmagasság elemzése. Ajánlott irodalom- K. Debjusszi „Táncol a hó”, V. Hubá „Vedmigy besketnék”, K. Szen-Szánsz „Az állatok karneválja”, Á. Remszkij-Korszakó „Opera Sznyihuronyka”, P.Csájkovszkij „Mászljáná”, „A pacsirta éneke”, L. Revudckij „Vesznyánká”, M. Lészenko „Opera mese: Kozá-derezá”. <i>Ajánlott művek</i>- Ukrán népi énekek: „Koteku szirenykáj”, „Podolányocská” Véj dé véj dé Ivánku” ; J. Szeptovéj „Hópelyhek”, J. Krélátov „Kolészková medvedéci” <p style="text-align: center;">Rajz</p> <p>Animalisztikus műfaj grafikában, festészetben, szobrászatban. Grafika, festészet. Ábrázolás és hímes tojás festés.</p> <ul style="list-style-type: none">- Rajzolás és gyurmázás: ház és vadállatok, mese figurák. Pappír megmunkálás, hímes tojás készítés. Csoportos festés:	<ul style="list-style-type: none">- Tudniuk kell, a magas a középső és az alacsony hangokat és hangjegyeket. Meg kell tudniuk különböztetni a hang magasságokat különböző zenei hangszereket. Összekell tudniuk hasonlítani a zenei műveket a természetüket és a hangzásukat. Tudniuk kell énekelni, improvizálni, és gesztikulálni az érzelmeiket. Tudniuk kell saját véleményt alkotni a zenei szerzeményekről. Értelmezniük kell a következő kifejezéseket: tavaszi dal, opera mese. <p>A tanulóknak tudniuk kell mi az, hogy animalisztikus műfaj, mi az illusztráció, mi a pappír megmunkálás, hímes tojás festés, Saját megfigyeléseikből meg kell tudni különböztetni állatokat. Meg kell különböztetni a festészeti és grafikus</p>

<ul style="list-style-type: none"> - A madarak színes világa - Bolondos cicák - Opera mese világában <p style="text-align: center;"><i>Ajánlott irodalom:</i></p> <p>H. Nárbut „Tél”, I. Vápnýárké „Tél”, M. Prémácsenko „Oroszlán”, „Mese madár”, V. Pánko „Kék madár” K. Bilokur „Cicuskák”, A. Mátyisz „A piros halacsokák”.</p>	<p>természetrájtót. Tudniuk kell a gyurmával dolgozni.</p>
<i>Tartalom</i>	<i>Allami elvárások a tananyag elsajátításához</i>
<p style="text-align: center;">Ének</p> <p>I. Téma: Komikus és fantasztikus hősök</p> <ul style="list-style-type: none"> - Humorisztikus és fantasztikus megnyilvánulás a zenében. Zsáner: humoreszk és fantázia. A zene fejlődése kulmináció. Ismerkedés a hangjegyek elhelyezkedésével. Éneklés és intonációk. A kitalálthősök felismerése a zenében (boszorkány, manó). <p style="text-align: center;"><i>Ajánlott irodalom</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zs. Kolodub „Jégszívű királynő” M. Rémszki Korszakov „Arany kakas” E. Grig „Pohid novid” P. Csejkovszkij „Bábá-Jáhá”, W.Mozart „Fantázia” R. Schuman „Fánászticsná pjeszá” Á. Ljádov „Kikimorá”. <p style="text-align: center;">Rajz</p> <p>Meg kell tanulni megkülönböztetni a komikus és tragikus ábrázolásokat a művészetben. Megismerkedni a szobrászattal</p>	<p>A tanulóknak tudniuk kell:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meg kell tudni állapítani a kitalált hősöket. - Meg kell tudni állapítani a kulminációt a zenében. - Összekell tudni hasonlítani a komikus és a mesehősöket a zenében. - Tudnia kell énekelni és improvizálni különböző hangszereken. - Saját véleményt nyilvánítani a zenei műfajokról. Értelmezniük kell, hogy mi az a fantázia és a humoreszk. <p>Tudniuk kell:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Megkülönböztetni a komikus és mesehősöket a rajzművészetben

<p>különböző épületeken. Tudniuk kell, hogy mi az a kontraszt, a képregény és a cirkusz.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vázlatkészítés egy naptár oldalról, komikus és mesehősök megjelentésével. - A történet kompozíciójának előadása. - Sziluett (egy sziluett kivágása) - Gyurmázás (Cirkuszi hősök modellezése) <p>Kellékek: rajz, színes ceruzák, színes kréták, akvarell, guázs, agyag, plasztelin, sótészta.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ajánlott irodalom</i></p> <p>V.Imenyov „Szenteste”, P. Brejgel „Téli természetrajz” H. Nárbut „Szülőföld”, K. Báhájevszkij „Hajók”, A. Haugyi „Párizsi Notre Dam” V. Horodeckij „Szellem ház”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Összekell tudniuk hasonlítani a tragikus és komikus hősöket a rajzban, saját véleményt alkotni konkrét rajzról. - Át kell tudnia adni a hangulatokat (jó, rossz, nappal, este, boldogság, szomorúság). - Tudniuk kell 3D be átadni a gondolataikat. - Tudniuk kell mi az a komikus, tragikus, sziluett, kontraszt.
--	---

4. osztály

<i>Tartalom</i>	<i>Állami elvárások a tananyag elsajátításához</i>
<p style="text-align: center;">Ének</p> <p>I. Téma: Az én gyönyörű hazám</p> <ul style="list-style-type: none"> - Népzene. Hazánk zenei hagyatéka. Zenei forma (Kompozíció). - Hazánk népi zenéi, hangszerekkel. - Tanulmányozása és analizálása. <p style="text-align: center;"><i>Ajánlott irodalom</i></p> <p>D. Leontovics „Dudárik”, M. Kálácsevszki „Ukrán rapszódia”, G.Májboroda „Hucul rapszódia”, Népzene: A tanár választása, Énekek a hazáról.</p> <p style="text-align: center;">Rajz</p> <p>Különféle kézművesség elsajátítása Ukrán dekoratív festés, díszítés. Belső dekorációk, dekoratív táj ábrázolás. Egy egyszerű dísz elkészítése. Színkombinációk a díszekben. Szimmetrikus formák megalkotása, aszimmetrikus formák díszítésben (agyag edény díszítés).</p> <p>Eszközök: Festés, aplikáció, gyurma.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ajánlott irodalom</i></p> <p>P.Hászelná „Hímzett kendő” O.Svec „Váza”, V.Zsurányuk „Kerámia csempe”, T.Fedorová „Baba”.</p>	<p>A tanulóknak tudniuk kell:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hazánk zenei folklórja - Folkról zsánerek - Zenei formák megkülönböztetése - Tudniuk kell népdalokat énekelni, amelyek népszerűek a hazájukban és tudniuk kell használni hangszereket. - Véleményt kell tudniuk alkotni az adott zenéről. <p>A tanulóknak tudniuk kell:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elképzelése kell, hogy legyen a népművészetről (festés, hímzés, kerámia, stb). - Tudnia kell a különböző díszítési formákat. - Tudnia kell készíteni szimmetrikus és aszimmetrikus kompozíciókat. - Saját véleménnyel kell rendelkeznie a saját népművészetéről.

IV. Gyakorlati rész: A művészeti nevelés aktuális helyzetének felmérése

Kárpátalján

Kárpátalján 2018-ban jelentős változásokat hoztak be az oktatási rendszerbe. Az 1. osztályban integrált órák vannak jelen. Az ének- zene, munka, rajz órákat már egy tantárgy keretein belül oktatják. Nagyon fontos foglalkoznunk a művészetek oktatásával, hiszen ez nagyban megalapozza a múltunk megismérését és nemzeti hovatartozás érzetének kialakulását. A kárpátaljai iskolákban sajnos nem fordítanak nagy figyelmet a művészet oktatásra. Problémát okoz a magyar tannyelvű iskolákban a tantervben megjelenő követelmények elérése. Elsődleges hátrány, hogy az átfogó követelményekhez, az intézetek anyagszükségével nem foglalkoznak, azt a pedagógusokra, tanintézetekre és szülőkre terhelik, amikor az eszközök hiánya a tevékenységek kiprobálást és tudásszerzést is gátolják. Az iskolákban sajnos az állam nem ad eszközöket a rajz, munka és az énekórák kivitelezésére. Ez nagyban megnehezíti a pedagógusok munkáját. 2018-ban az ukrainai oktatási rendszerben létre jött a NUS amelyben a művészeti tantárgyak már nem külön állóak, hanem integrálva vannak. Ami szintén megnehezíti a pedagógusok munkáját, hiszen nincs annyi idő arra, hogy a gyerekek mindent elsajátítsanak.

Most egy átmeneti időszakban vagyunk, ezért az órákat digitális eszközök segítségével tartják. Ezek a művészeti tantárgyak keretein belül további nehézségeket szül, hiszen nem minden diák tud részt venni a tanulásban, ugyan is vagy nem áll rendelkezésére semmilyen digitális eszköz vagy nagycsaládban élnek és így nem minden gyerek tud az adott időben online lenni. Ez ugyan úgy problémát okoz a tanároknak és a diákoknak egyaránt, minden tantárgy és fejlesztési terület kapcsán. Ami a művészeti nevelést kifejezetten érinti a karantén időszakban, hogy a gyakorlati tevékenységek elsajátítása szinte lehetetlen a távoktatás keretein belül, hiszen az elemi osztályban a tevékenységek kapcsán a pedagógus aktívan részt vesz a korrigálásban, tanácsadásban, a munkafolyamat közbeni állandó kapcsolat szükséges és ez távoktatá keretein belül nem megoldható, még nem megoldható. Erre a helyzetre nem vagyunk eléggé felkészülve. A tanárok ezt a problémát úgy próbálják orvosolni, hogy a skype segítségével web kamerán keresztül mutatják az elvégzendő munka menetét, és így a diákok is látják a tanárt és a tanár is látja diákjait. Természetesen ez így nem célszerű, hiszen vannak olyan diákok, akik igénylik a tanár segítségét ezt ilyen formátumba a tanár nem tud megoldani. A gyerekeknek így kudarc élményük lehet, amit a későbbiekben kell majd feloldania a pedagógusnak. Minden nap új törvények lépnek érvénybe, amivel nem mindig lehet lépést tartani, hiszen aki már pedagógusként dolgozik azoknak nehezebb a számítástechnika rendszerét megszokni és alkalmazni, aki viszont pályakezdő az nem tud megfelelően reagálni a változásokra, hiszen nincs még megfelelő tapasztalata.

Amellett, hogy a közoktatásban a karantén helyzettel kapcsolatban új kihívások megoldásával kell foglalkozni a tanároknak és diákoknak egyaránt, olyan új tanterveket és tantárgyi programokat is kell teljesíteniük, amelyek először találkoznak közös munkájuk során. Nem tudunk választ adni a szükségszerű távoktatás hatékonyságára és az újonnan kialakult oktatási stílusok, módszerek hatékonyságára, viszont a bevezetett tantervi változásokkal és programok megvizsgálásával már foglalkozhatunk.

Szakdolgozatomban ezért is vagyok kíváncsi arra, hogy a NUS- programban bevezett változások, hogyan hatottak a művészeti nevelést célzó tantárgyak oktatására és hogy a pedagógusoknak ezáltal milyen előnyei és hátrányai születtek. Milyen eszközök állnak rendelkezésükre, hogyan tudják az órákat kivitelezni, szerintük a diákok mennyire tudnak együttműködni az elvártakkal. Mennyire állnak készen az intézmények a változásokra és talán kis betekintést is nyerünk a pedagógusok helyzetébe a kérdőív és a jelenlegi aktuális helyzet törvényoldali vizsgálata által.

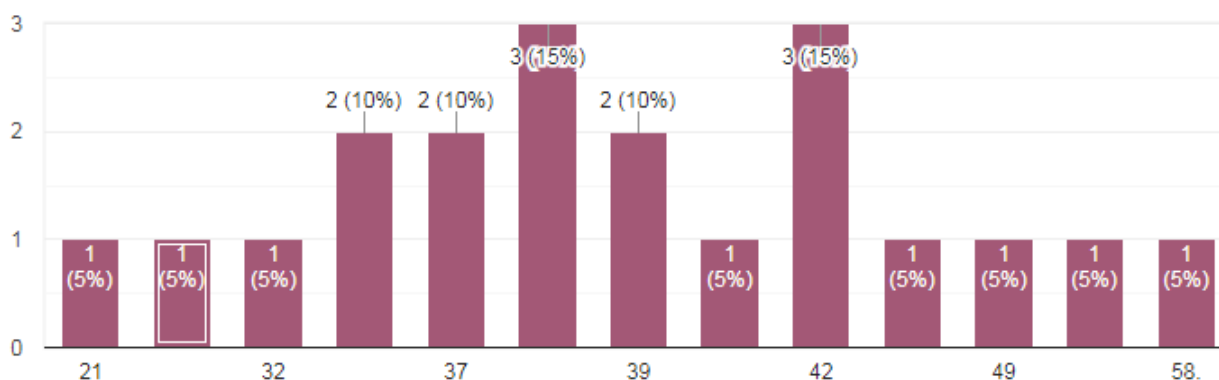
IV. 1. Az oktatásban dolgozó pedagógusok véleményét felmérő kérdőív

bemutatása

A szakdolgozatomban arra voltam kíváncsi, hogy ez az átmeneti művészeti oktatás minősége és megalapozottsága milyen Kárpátalján. A kérdőív segítségével azt akartam megtudni, hogy a Kárpátalján dolgozó pedagógusok, hogyan látják a művészeti oktatás érzetét, mennyire vannak felkészülve a követelmények teljesítésére és mennyire vannak megelégedve a művészeti oktatás követelményeivel, és hogy hogyan tudják kivitelezni azokat.

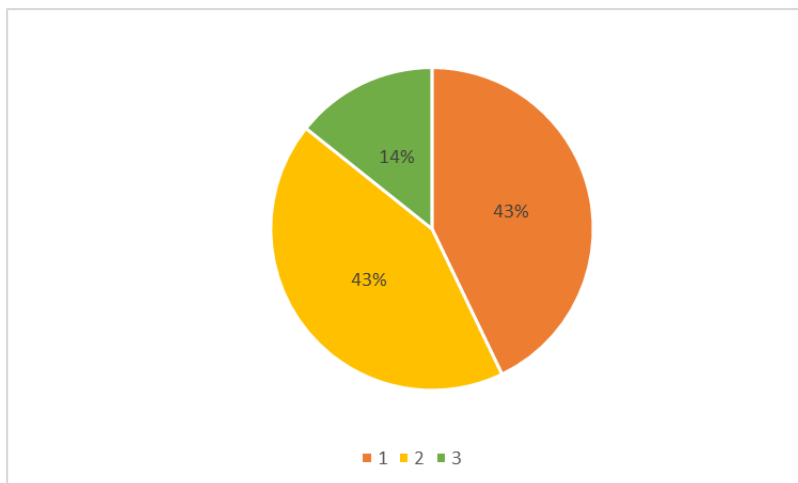
A kérdőív 29 kérdésből áll, több féle választási lehetőség van benne. Található benne egy válaszdós kérdés, olyan kérdés is, amelyben a saját tapasztalatokat, rálátásukat, véleményüket fejezhetik ki.

A válaszadók 100%-a nő. Második kérdés, hogy hány éves? Itt arra voltam kíváncsi, hogy a jelenlegi dolgozók közül, mely korosztály dolgozik többségében.

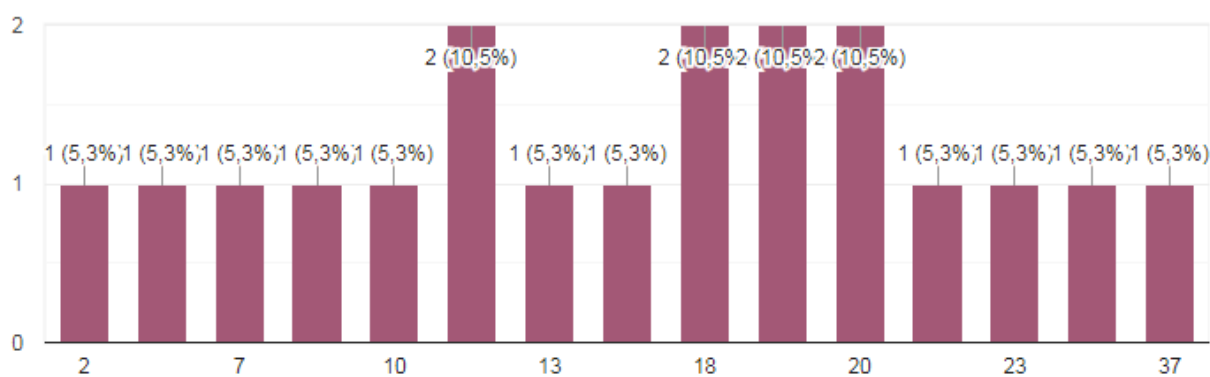
Jól láthatjuk, hogy a 38 és a 42 éves korosztálybeli pedagógusok dolgoznak többen. Azt is láthatjuk, hogy nem sok pályakezdő pedagógus van most jelen Kárpátalján.

A harmadik kérdésben megtudtam, hogy a pedagógusok többsége a következő intézetekben szerezte a diplomáját: láthatjuk, hogy a legtöbben a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Intézetében és a Munkácsi Tanítóképzőben szereztek a legtöbben diplomájukat, majd kevesen az Ungvári Nemzeti Egyetemen.

(II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Munkácsi Tanítóképző, Ungvári Nemzeti Egyetem)

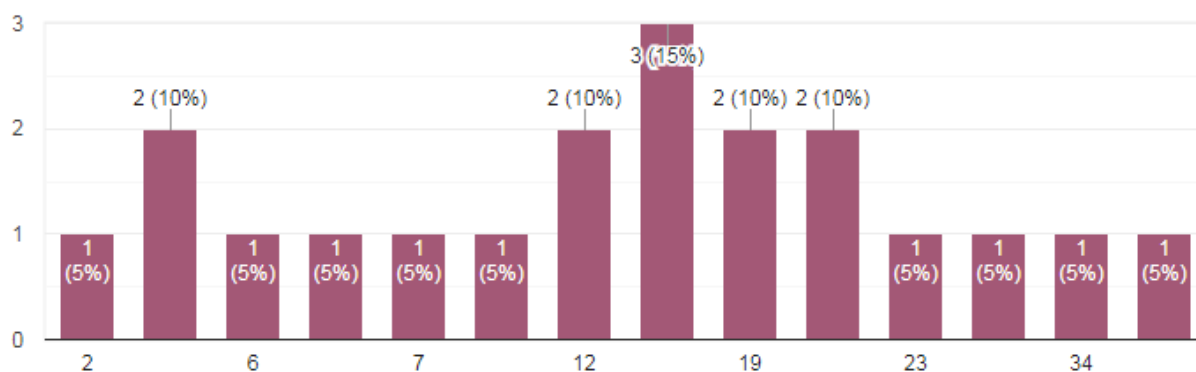
A negyedik kérdés, hogy hány éves munka tapasztalattal rendelkezik.

Azt figyelhetjük meg, hogy 37 éves munkatapasztalattal rendelkező pedagógus csak egy van. Pályakezdő pedagógus is csak egy van, ami kevés. Viszont a 10 évtől a 20-ig terjedő skálán már többen vannak.

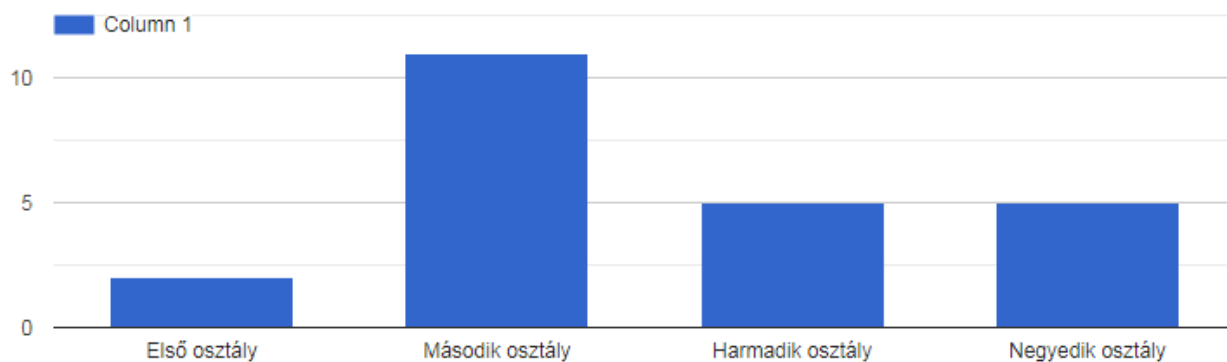
Az ötödik kérdés, hogy Kárpátalján melyik iskolában dolgozik. A legtöbben az Ungvári 10.Számú Dayka Gábor Magyar Tannyelvű Középiskolából jeleztek vissza, de jeleztek a Tiszaásványi Általános iskola, Szürtei Középiskola, Dédai Általános Iskola, Beregrákosi Általános Iskola, Akli Oktatási - Nevelési Központ, Kisgejőci Egry Ferenc Oktatási-Nevelési Komplexum, Fertősalmási Általános Iskola.

A hatodik kérdés, hogy hány éve dolgozik jelenlegi munkahelyén

A válaszokból láthatjuk 3-an már 15 éve dolgoznak a jelenlegi munkahelyükön és a legrégebben dolgozó már 37 éve dolgozik a munkahelyén.

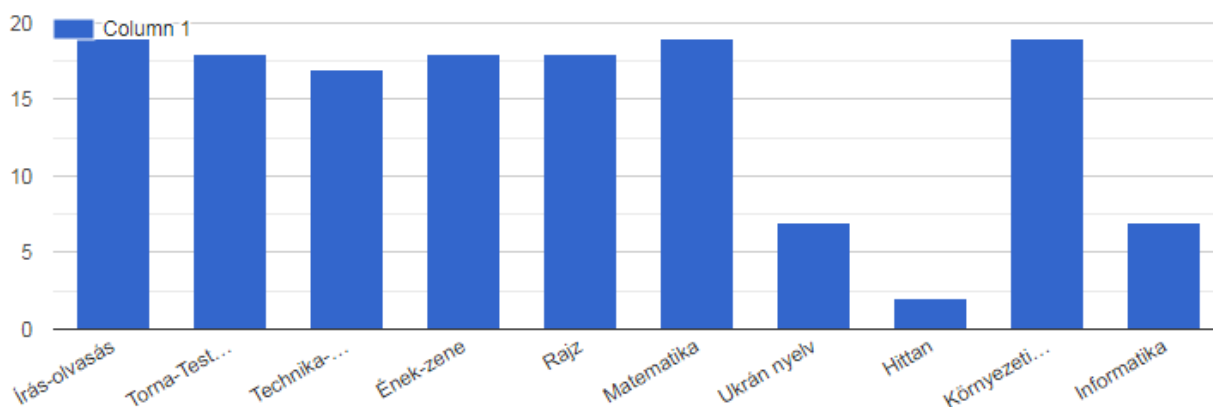
A hetedik kérdés, hogy hanyadik osztályos diákokat tanít jelenleg? Itt egyszerre több is

kijelölhető.

A válaszokból azt deríthetjük ki, hogy a legtöbben a második osztályosakat tanítják és a legkevesebben az első osztályt, a harmadik és a negyedik pedig egyformán.

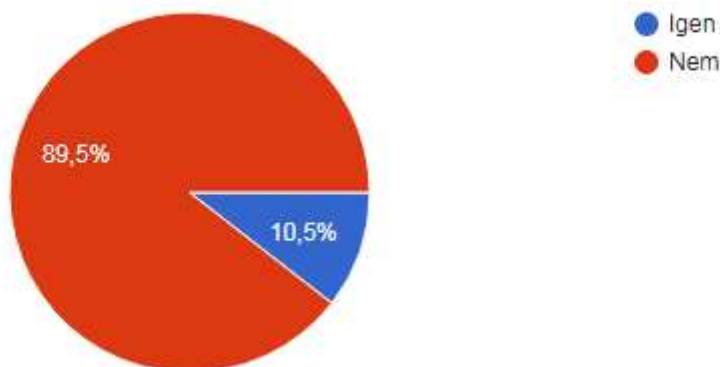
A nyolcadik kérdés: Milyen elemi osztályban tanított tantárgyakat vezet?

A válaszok alapján szinte mindenki környezet ismeretet írás-olvasás és matematikai tantárgyakat vezetnek, és ezek után jön a művészeti tantárgya, majd az ukrán és a hittan.

A kilencedik kérdés: Vezet valamilyen szakkört, ha igen milyen? Megtudtuk, hogy szépírási, meseszakkört, és ének szakkört vezetnek a legtöbben.

A tízedik kérdés: Vezet napközis foglalkozásokat?

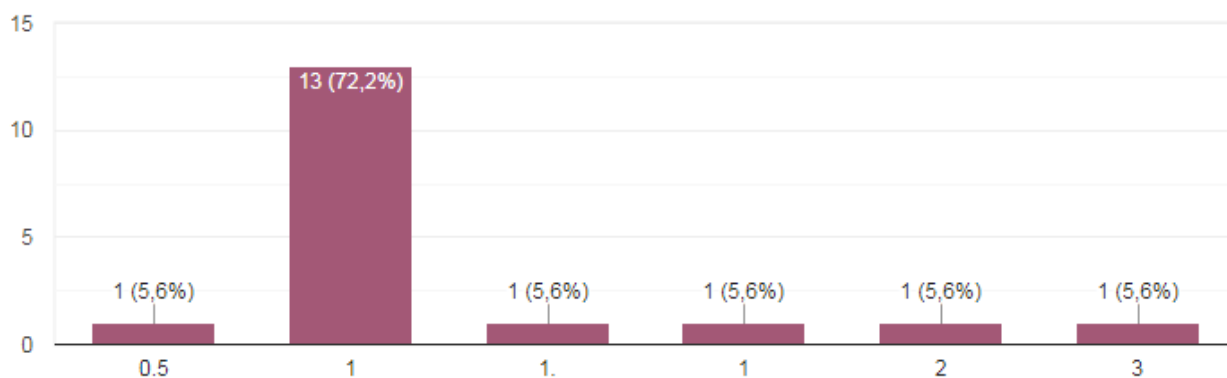

Itt a válaszadók 89,5%-a nem vezetnek semmilyen napközis foglalkozásokat.

Tizennegyedik kérdés: Milyen néven jelennek meg munkahelyén a művészeti nevelést megcélzó tantárgyak az órarendben? (pl: Művészet- Munka; vagy Ének/ Zene- Rajz- Technika, vagy más)

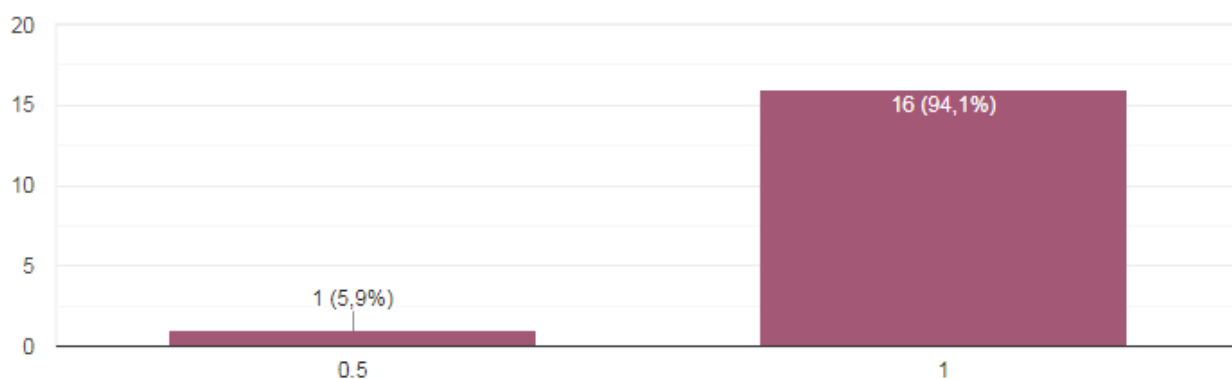
A művészeti nevelést megcélzó tantárgy az órarendben a következő neveken fut: Művészet, Művészet, technika, Munka, ének, rajz, és Művészet és dizájn ezen a néven csak egyszer szerepel.

A tizenkettedik kérdés: Heti hány órában tart Ének-zene/ Музичне мистецтво foglalkozásokat?

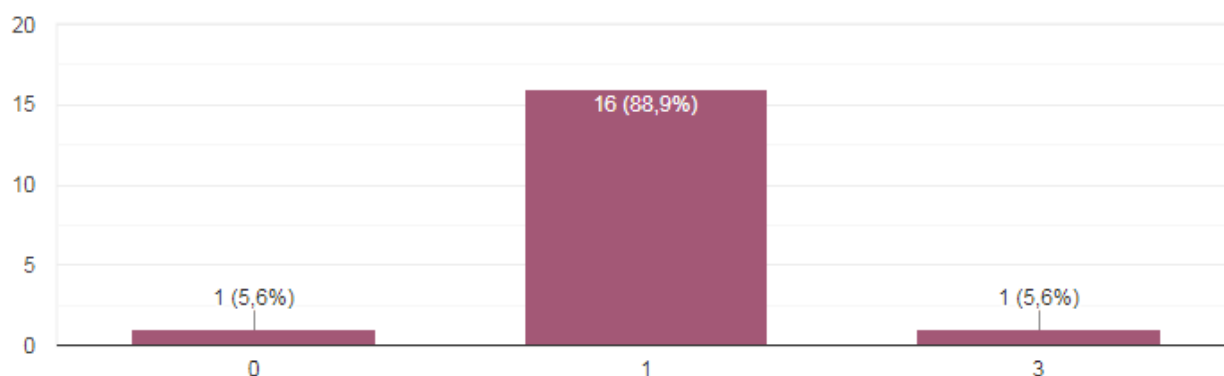
A legtöbben heti egy órában tartanak Ének- zene foglalkozásokat, van aki heti három órában is, valószínűleg több osztályban is tart ilyen jellegű foglalkozást.

A tizenharmadik kérdés: Heti hány órában tart Rajz/ Образотворче мистецтво foglalkozásokat?

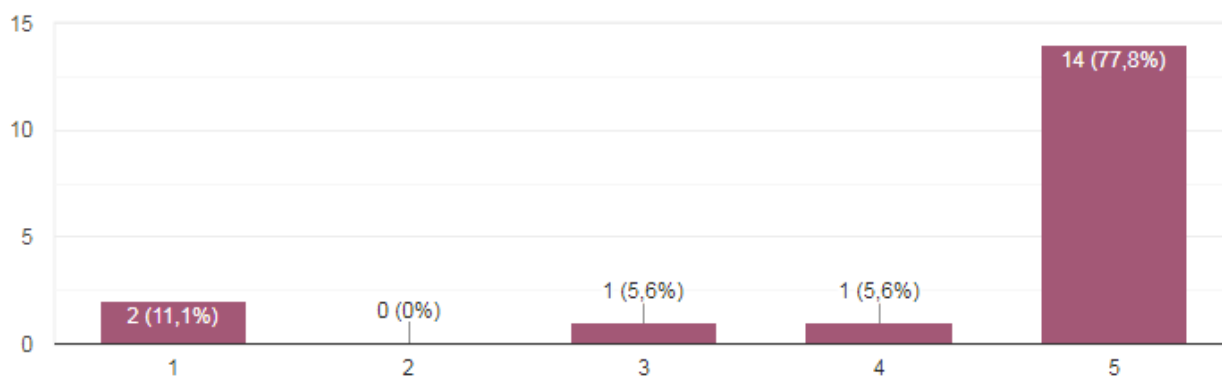
A válaszokból azt vonhatjuk le, hogy a Rajz foglalkozásokat heti egy órába tartják.

A tizennegyedik kérdés: Heti hány órában tart Technika/ Трудове навчання-Технологія órákat?

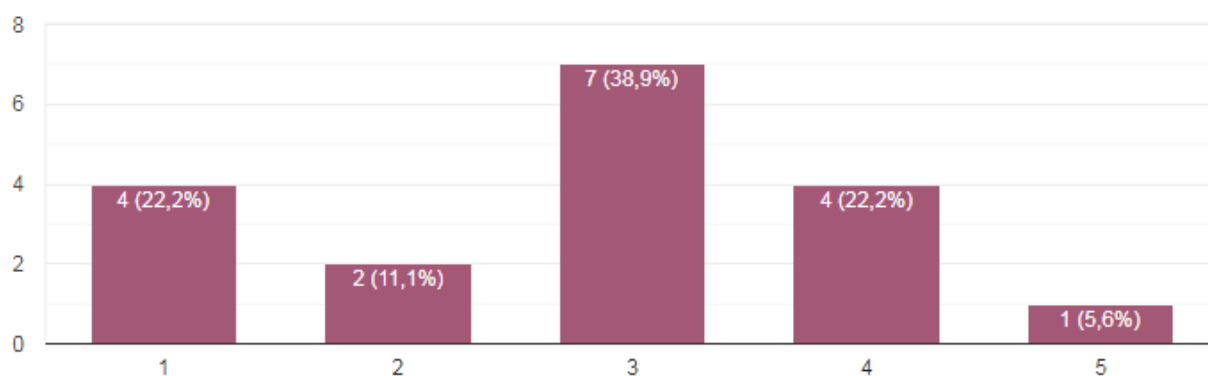
A válaszadók többsége heti egy alkalommal tart technika órát az iskolában. És van olyan aki egyszer sem tart ilyen jellegű foglalkozást.

Tizenötödik kérdés: Milyen gyakran fordul elő, hogy nem tartja meg az órarendben kiírt művészeti nevelést célzó órákat és helyette más tantárgyat oktat?

Meglepően nagyon gyakran tartanak más tantárgyakat a művészet nevelés célzó tantárgyak helyett, amiből arra a következtetésre jutottam, hogy nem tartják elég fontosnak ezeket a tantárgyakat. Sajnos csak nagyon kevesen vannak olyanok akik, mindig megtartják a művészeti tantárgyakat.

A tizenhatodik kérdés: Mennyire van megelégedve a NUS programjában megfogalmazott művészeti nevelés módszertanának felhasználhatóságával?

A válaszokból láthatjuk, hogy a legtöbben közepes szinten vannak megelégedve a NUS programjával 4-e viszont teljesen nincsenek megelégedve vele. 1 válaszadó pedig teljesen elégedett.

Tizenhetedik kérdés: Pár mondatban írja le, leginkább milyen kihívásokkal szembesül a művészeti oktatás terén?

Erre a kérdésre rengeteg sokszínű válasz érkezett. A legtöbben azokkal a kihívásokkal szembesültek, hogy nincsenek megfelelő eszközök, kevés a heti egy óra, viszont van olyan is akinek nincs kihívás és minden jól megy.

- *Nincs megfelelő eszköz.*

- *Kévés a heti 1 óra művészet (raj, ének) egyszerre való oktatásra.*
- *Nem megfelelő tankönyvek, munkaeszközök hiánya.*
- *Eszközök hiánya pl kézimunkához, művészet tantárgyhoz csak ukrán nyelvű tanterv van ukrán énekekkel, ill. a tankönyv használhatatlan, egyéb segédanyag nincs.*
- *A gyerekek nem rendelkeznek egyszerű gyerekhangszerekkel sem, amely megkönnyítené a dallam, ritmus elsajátítását. Nagyon nehéz megjegyezniük és a következő órán felidézniük az említett zeneszerzők neveit.*
- *A gyerekek érdeklődését és figyelmét megfelelően lekötni, hogy az óra érdekes és játékos legyen.*
- *Nincs kihívás, minden jól megy!*
- *Az énekórákon kevés magyar népdalt használunk fel.*

A tizennyolcadik kérdés: Milyen pozitív tapasztalatai vannak a művészeti neveléssel kapcsolatban?

Erre is sok válasz érkezett és a legtöbbször olyan pozitív tapasztalatai vannak, hogy a gyerekek sokkal aktívabbak az órákon és a passzív diákok is bekapcsolódnak a tanórákon.

- *A tananyag tág témakörben próbálja megtanítani a gyerekeket a kultúrára, szokásokra, hagyományokra.*
- *Jó.*
- *A gyerekek szeretik a tantárgyat, aktívak az órákon. Szívesen vesznek részt a művészeti foglalkozásokon, fejlődik a kreativitásuk.*
- *A gyerekek nagyon szeretik ezeket az órákat, mert saját ötleteikkel varázsolhatják szebbé az alkotásokat. Sokkal aktívabbak, mint a többi nehéz tananyaggal rendelkező tanórákon.*
- *Az általában passzív gyerekek is aktivizálódnak és élvezik az órát.*
- *Az osztályom kreatív, így mindig szívesen együttműködnek az új ötletek megvalósításában.*
- *A gyerekek nagyon szeretik a művészetet, imádnak rajzolni és énekelni!*
- *Mivel a gyerekek szeretik és lelkesen állnak hozzá, ezért csak pozitív élményeim vannak.*

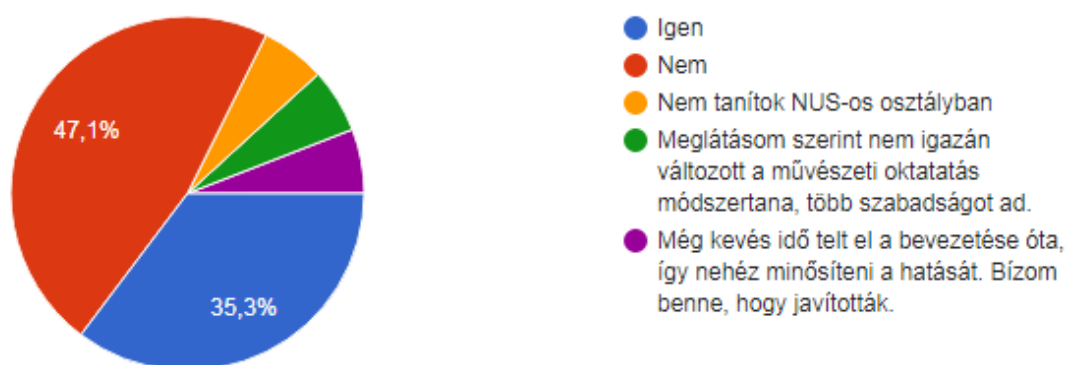
A tizenkilencedik kérdés: Milyen negatív tapasztalatai vannak a művészeti neveléssel kapcsolatban?

Ebbe a kérdésben a legtöbbször a segédanyagok eszközök hiányára panaszkodtak. Itt volt egy nagyon elégedetlen válaszadó rengeteg felkiáltó jelet használt. Ketten pedig azt válaszolták, hogy nincs negatív tapasztalataik.

- *Egyes tanulók hozzáállása az osztály munkához.*

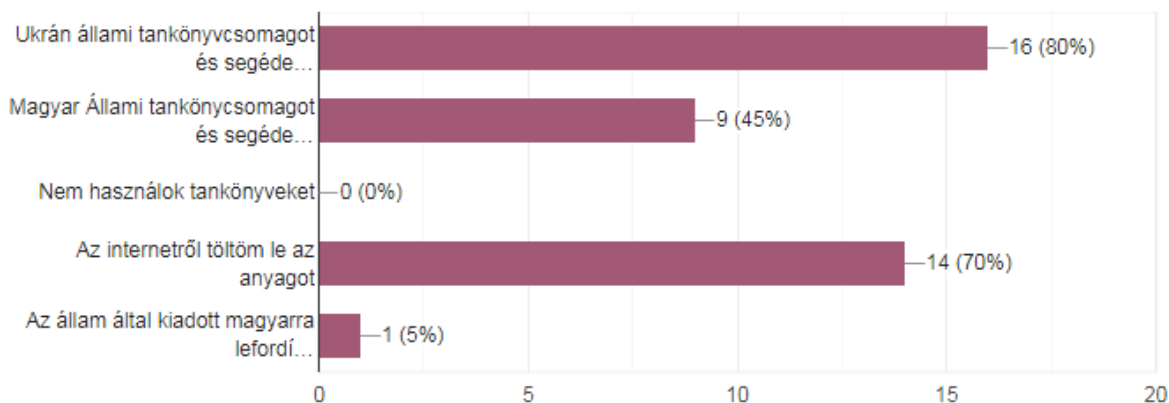
- Talán az, hogy a szemléltető eszközöket saját pénzen kell beszereznem!!!!!!
- A gyerekek nem szeretnek rajzolni, nincs szépérzékük.
- A segédeszközök hiánya.
- A gyerekek motorikus képességei gyengén fejlettek. Nehezen/vagy egyáltalán nem tudják használni az eszközöket (olló,ecset stb.)
- Nincs.
- A rajz és munka órákon nem érkezünk tökéletesen elvégezni a munkákat.
- Csak heti egy óra van ezekre a tantárgyakra.
- Nincs

A huszadik kérdés: Tapasztalata szerint a NUS által bevezetett módszertani változtatások javították a művészeti nevelést célzó tantárgyak oktatását?

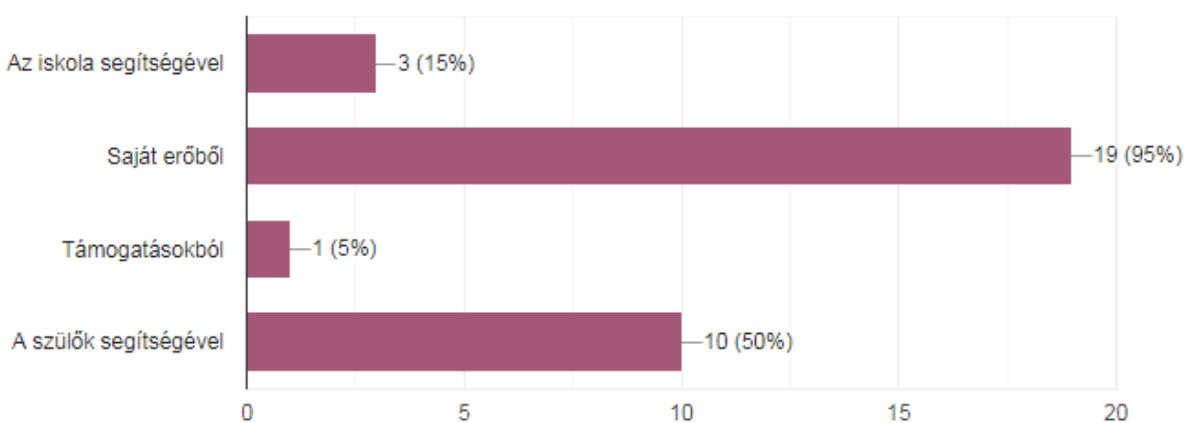
Ebből a kérdésből látszik, hogy a többség szerint nem javítottak a NUS által bevezetett módszertan szerint a művészeti nevelés tantárgyak oktatásán. Igennel válaszolók 35,3% volt. A többi pedig kb egyenlő arányban nem tanít NUS - os osztályt, meglátása szerint nem igazán történtek változások, vagy kevés idő telt még el a bevezetés óta és bíznak benne hogy javítottak.

A huszonegyedik kérdés: Milyen tankönyveket használ az oktatásban? Itt több válaszlehetőséget is lehetett adni.

Ebben a kérdésben arra voltam kíváncsi, hogy a Kárpátalján dolgozó pedagógusok, milyen tankönyveket használnak az oktatás folyamán. Láthatjuk, hogy a legtöbben az Ukrán állami tankönyveket használják, vagy az internetről töltenek le anyagokat és majd utána jön a Magyar állami tankönyvek. Legkevesebbet használják az Állam által kiadott magyarra lefordított tankönyveket.

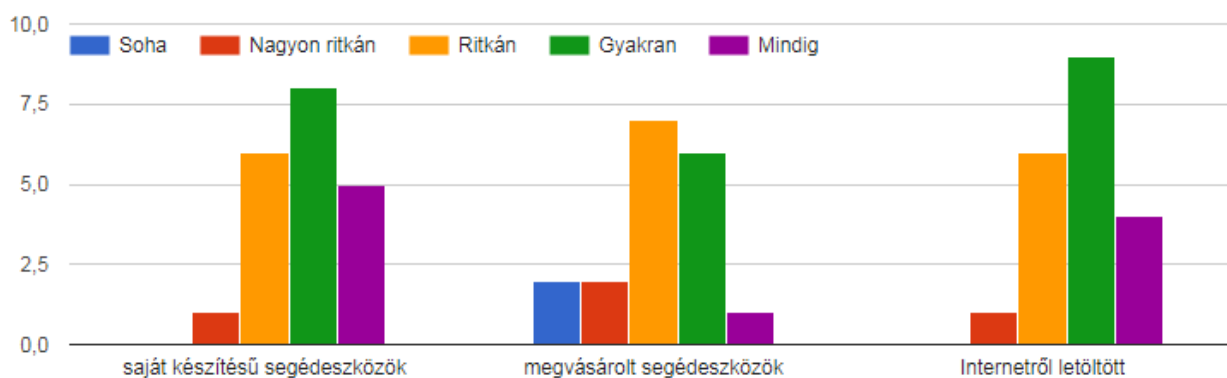
A huszonkettedik kérdés: Leginkább hogyan szerzi be a tanításhoz szükséges eszközöket? Itt egyszerre több is kijelölhető volt.

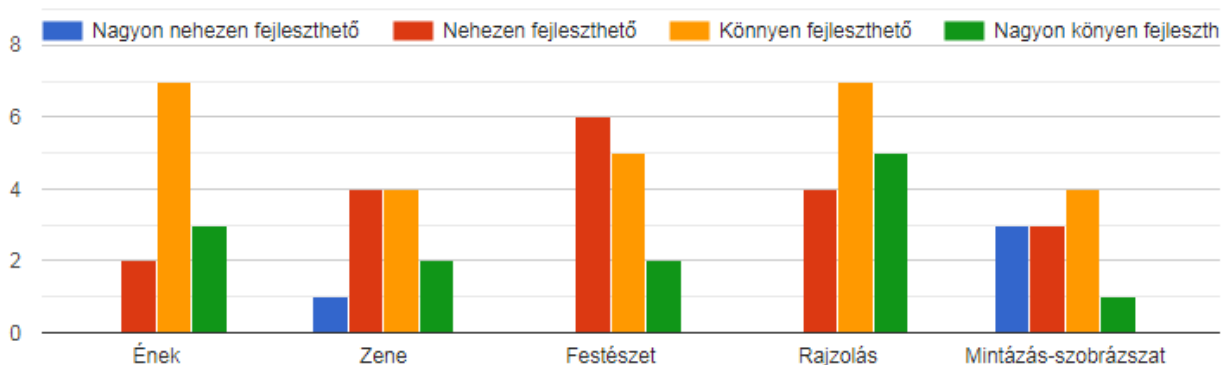
Itt szerettem volna megtudni, hogy azokat az eszközöket, amelyek nincsenek az iskolákban, hogy szerzik be a pedagógusok. A válaszokból ítélve a legtöbben önerőből szerzik be az eszközöket, majd a szülők segítségével, sajnos nagyon kevesen az iskola segítségével, és a legkevesebben támogatásból szerzik be az oktatáshoz szükséges kellékeket. Nagyaon magas a tanárok saját erőből való anyagbeszerzése, a legtöbb gyakorlati tevékenység eszközigénye nagyon speciális az eszközhiány miatt nem valósulhatnak meg egyes foglalkozások és így nem

tudják felhasználni produktívan az időt, nem lehet sajnos individuálisan sem haladni egy új technika megismerésénél, ha a csoportban csak egy-ketten rendelkeznek a megfelelő eszközökkel. Az előkészített tantervek feltételezik az anyagok és eszközök meglétét, így ezeknek a hiányával a tantervet sem tudja követni a pedagógus és lemarad az osztály a tanterv teljesítésében. Az eszközök biztosítását sem vállalhatja magára a tanár egyedül, talán ezért is találkozunk egyre inkább azzal a szíttuációval, hogy különböző okok miatt, mint például az eszközhiány a művészeti nevelést helyett, más kézségfejlesztő tevékenységet és más tantárgyakat vezetnek le a pedagógusok a művészet és technika órákon.

A huszonharmadik kérdés: Leginkább milyen típusú segédanyagokat, mintákat használ a művészeti nevelésben?

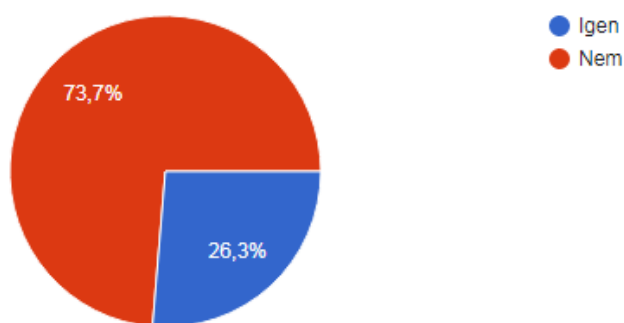
Az előző kérdésből kifolyólag azt szerettem volna megtudni, hogy milyen típusú segédanyagokat használnak a pedagógusok. A sajátkészítésűből láthatjuk, hogy legtöbbször

gyakran azt használják. A megvásárolt segédeszközökből, viszont már ritkábban használják. Az internetről letöltött segédanyagot is gyakran alkalmazzák.

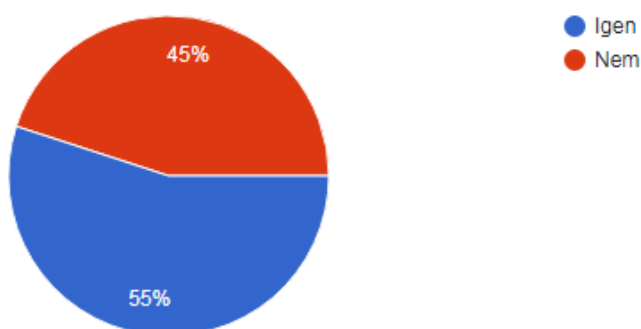
A huszonnegyedik kérdés: Hogy érzi melyik fejlesztési terület képzésében ér el nagyobb sikereket, ön számára melyik terület fejlesztése megy könnyebben?

Az ének fejlesztése látjuk, hogy a legtöbbször könnyen megy, a zenénél megoszlik a

válaszok ott valakinek könnyen valakinek nehezen. A festészet a legtöbbször nehezen fejleszthető. A rajzolás szintén mindenkinek könnyen fejleszthető volt. A mintázás- szobrászat szintén könnyen fejleszthető, a kézművességet viszont a legtöbbször nehezen fejleszthetőnek választották.

A huszonötödik kérdés: Játszik-e valamilyen hangszeren?

A válaszadók picivel több, mint a fele tud játszani valamilyen hangszeren. 45%-a viszont semmilyen hangszeren nem játszik.

A huszonhatodik kérdés: Ha igen, írja le milyen hangszeren/hangszereken játszik és hány éve?

A válaszadók többsége zongorán játszik, aki a legrégebb óta játszik ezen a hangszeren az 34-35 éve. Van aki tud szintetizátorozni és önéből tanulta meg. Játszanak még sokan furulyán (23 éve), gitáron (20 éve) és hegedűn. Ez azért is volt fontos, mert ha nemis rendelkezik zenei végzettséggel, a saját zenei élményeiket tapasztalatukat tudásukat, hozzá tudják adni a pedagógiai munkájukhoz.

A huszonhetedik kérdés: Járt e korábban képzőművészeti szakkörbe?

Ebből a kérdésből megtudhatjuk nem nagyon jártak korábban semmilyen képzőművészeti szakkörre a pedagógusok több, mint a fele 73,7%- a nemmel válaszolt. Ez azért is volt fontos számunkra, mert ha nem is rendelkezik művészeti nevelést célzó végzettséggel, a saját szakkörös élmények és tapasztalatok is hozzáadnak a pedagógia szaktárához, és nem csak az alapképzésen szerzett általános tudással rendelkezik a művészeti nevelés terén.

Huszonnyolcadik kérdés: Ha járt valamilyen képzőművészeti szakkörbe, akkor írja le hány évig és hova/kihez?

Itt meg tudhatjuk, hogy akik jártak szakköre hova és mennyi ideig járt. Volt, aki a Rózsa Népdalegyüttesbe jár 10 éve. Van, aki kórusba jár 5 éve. Sokan a zeneiskolába jártak 7 évig.

Huszonkilencedik kérdés: Milyen segítségre lenne szüksége a gyerekek művészeti nevelésének fejlesztésében?

Itt is szintén nagyon sokan válaszolták, hogy segédeszközökre lenne szükség. Szemléltetőkre, munkafüzet, hanganyagokra.

- *Az órához szükséges eszközök, segédanyagok.*
- *Több szemléltető.*
- *Magyar nyelvű segédanyagok, fejlesztők, hanganyagok, technika.*
- *Segédeszközökre pl munkafüzet művészet órára, kézimunkához anyagok eszközök.*
- *Szükség lenne olyan ukrain tankönyvekre, amelyekben, nem csak a témák vannak lefordítva magyar nyelvre, hanem szerepelnek benne magyar dalocskák is, valamint mellékelve lenne a zenehallgatásra szánt zenemű is.*
- *Tankönyv, szén, pasztel, agyag.*
- *Szemléltetők, hanganyagok, munkafüzetek.*
- *Segédanyagok biztosítása!!!!!!!!!!!!!!*

Összegzés

Szakdolgozatomban a Művészeti oktatás a magyar tannyelvű elemi iskolában Kárpátalján bemutatásával foglalkoztam. Továbbá felmértem, hogy hogyan valósul meg a művészeti oktatás a magyar tannyelvű intézetekben Kárpátalján. Azt vizsgálom, hogy milyen feltételek adódnak az oktatás során, és hogy a pedagógusok, hogyan tudják kivitelezni a művészeti órákat.

Oktató –nevelő munkám során fontos tisztába lennem dolgozatom egyik fő kérdésével, hogy milyen művészeti nevelési hagyományok vannak az elemi iskolában. Meg tudtam azt is, hogy a művészeti nevelés egy látáson alapuló észlelés érzékelés, a környezet érzékelésének egy alapvető formája. Ez ugyanakkor még a világban való tájékozódás is és a kommunikáció eszköze is. A mai világban sajnos úgy érzem, hogy nem fordítunk elég figyelmet a művészeti tantárgyakra.

A munkám két fő részből áll. Az első részben kitértem, hogy milyen művészeti nevelési hagyományok vannak az oktatásban, majd foglalkoztam az új ukrán oktatási törvény „Nová Ukrájinszká Skolá” követelményeivel, kitértem arra is, hogy Magyarországon, hogyan valósul meg a művészeti oktatás az alsó tagozatban, hiszen fontos, hogy a gyerekek megismerjék a saját kultúrájukat is. A második rész pedig a gyakorlati munka.

A gyakorlati munkám során, a Kárpátalján dolgozó pedagógusok véleményét kértem ki egy kérdőíves teszt formájában, amelynek az volt a célja, hogy megtudjam a Kárpátalján dolgozó Pedagógusok mennyire vannak megelégedve az új oktatási törvényekkel. A kérdőív kiértékelése végén megtudtam, hogy az új oktatási törvény sajnos nem eléggé kidolgozott, ugyan is, a kivitelezéssel még adódnak gondok. A pedagógusoknak sajnos nem biztosítanak eszközöket a művészeti órákhoz, ezért igyekeznek önerőből bepótolni. Azt is megtudtam, hogy a pedagógusok, nem mindig fordítanak kellő figyelmet a művészeti tantárgyakra.

Резюме

В моїй дипломній роботі розкриваються методи викладання художнього мистецтва в угорській початковій школі, на території Закарпаття. Об'єктом дослідження є вивчення умов, що виникають в процесі навчання і способи втілення їх у життя.

Протягом навчальної і виховної роботи, необхідно чітко усвідомлювати, які мистецькі і виховні звичаї існують в початковій школі. Як відомо, мистецтвознавство тісно пов'язане із візуальним сприйняттям і розширює світогляд. На жаль, на сьогоднішній час, недостатній наголос ставиться на культурно-мистецьке виховання.

Моя робота складається із двох основних частин. Перша - розкриває звичаї художнього виховання, а також, знайомить нас із ключовою реформою Міністерства освіти " Нова українська школа", і його вимогами. Окремо виділені методи викладання мистецтвознавства в початковій школі на території Угорщини. Друга частина - практична робота.

Протягом практичних занять, проведено опитування колег педагогів у тестовій формі. Мета опитування, заключається у визначення рівня задоволеності викладачів Закарпаття із новим навчальним процесом. В результаті вищезгаданих заходів з'ясувалося, що навчальна програма має, на жаль, досить недопрацьований характер, що створює певні складності при втіленні в життя. Педагогів не забезпечують необхідними допоміжними засобами для повноцінного проведення мистецьких занять.

V. Mellékletek: Irodalomjegyzék

- Arnheim, Rudolf (1954/2004): *Az alkotó látás pszichológiája*. Aldus Kiadó, Budapest
- Feuer Mária (2000): *A gyermekrajzok fejlődéslélektana*. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Helmich Dezső, Szántó Zsolt (2004): *A kultúra fogalmáról*. In: *Metodológia, társadalom, gazdaság: In memoriam Bertalan László*. Közgazdasági Szemle Alapítvány, Budapest
- Rosengreen, Karl, Erik (2004): *Kommunikáció*. Typotex, 259. p Budapest.
- Zombori Béla (1995): *A vizuális nevelés új dimenziói*. In: Kárpáti Andrea (szerk.): *Bevezetés a vizuális kommunikáció tanításához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 125-139.
- Lakatos Menyhért (2013): *Pedagógiai Program Általános Iskola és Gimnázium 1086 Budapest, Bauer Sándor u. 6-8.*

Ukrán nyelvű szakirodalom:

- Л. В. Фесенко, З. О. Черниш (2013): *Образотворче мистецтво по підручнику С. К. Ткач, М. І. Резніченко 2 клас*. ТОВ Видавництво «Ранок»
- Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, О. М. Колотило (2013): *Мистецтво робочий зошит для 2 класу*. Київ «ГЕНЕЗА»
- М. І. Резніченко, С. К. Трач (2015): *Образотворче мистецтво підручник для 4 класу*. Тернопіль, Навчальна книга-Богдан
- Н. А.Горошко (2014): *Образотворче мистецтво по підручнику О. В. Калініченко, В. В. Сергієнко 3 клас*. ТОВ Видавництво «Ранок»
- О. В. Калініченко, Л. М. Масол, Л. С. Аристова (2018): *Мистецтво мої перші творчі кроки 1 клас*. Видавничий дім «Освіта»
- Олена Калініченко, Вікторія Сергієнко (2013): *Образотворче мистецтво підручник для 2 класу*. Київ, Видавничий дім «Освіта»
- Олена Калініченко, Віталіна Калініченко, Вікторія Сергієнко (2017): *Робочий зошит з образотворчого мистецтва 3 клас*. Видавничий дім «Освіта»

Oktatási Hivatalok és Nemzeti Alaptantervek :

- **Az Ukrán Oktatási Hivatal honlapja (Міністерство освіти і науки України):**

Letöltés helye: <https://mon.gov.ua/ua>

Letöltés ideje: 2019.10. 20.

- **Magyar Oktatás Kutató és Fejlesztő Intézet honlapja**

Letöltés helye: <https://ofi.oh.gov.hu>

Letöltés ideje: 2019.10.12

- **A Magyar Nemzeti alaptanterv 2020-as szabályai:**

Letöltés helye:

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_1_4_evf

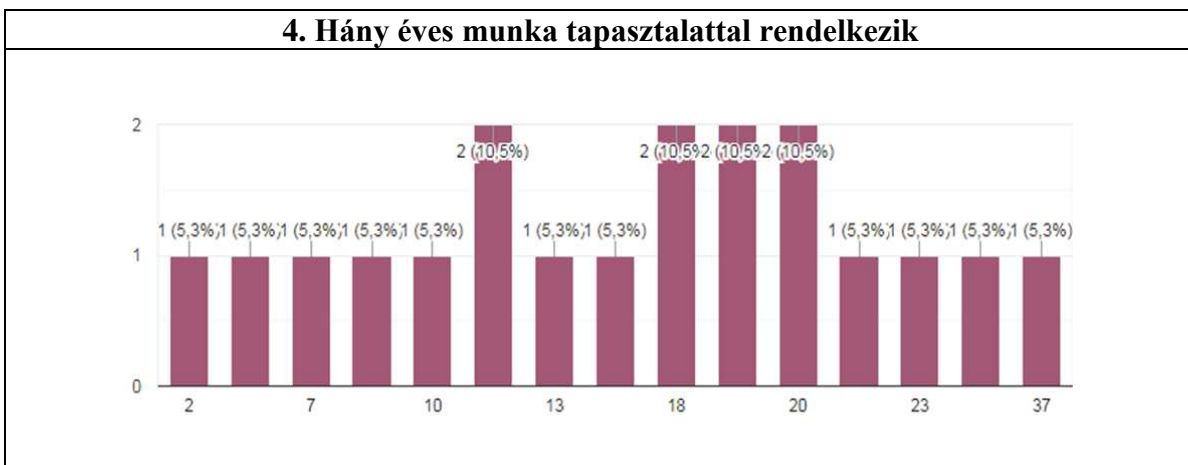
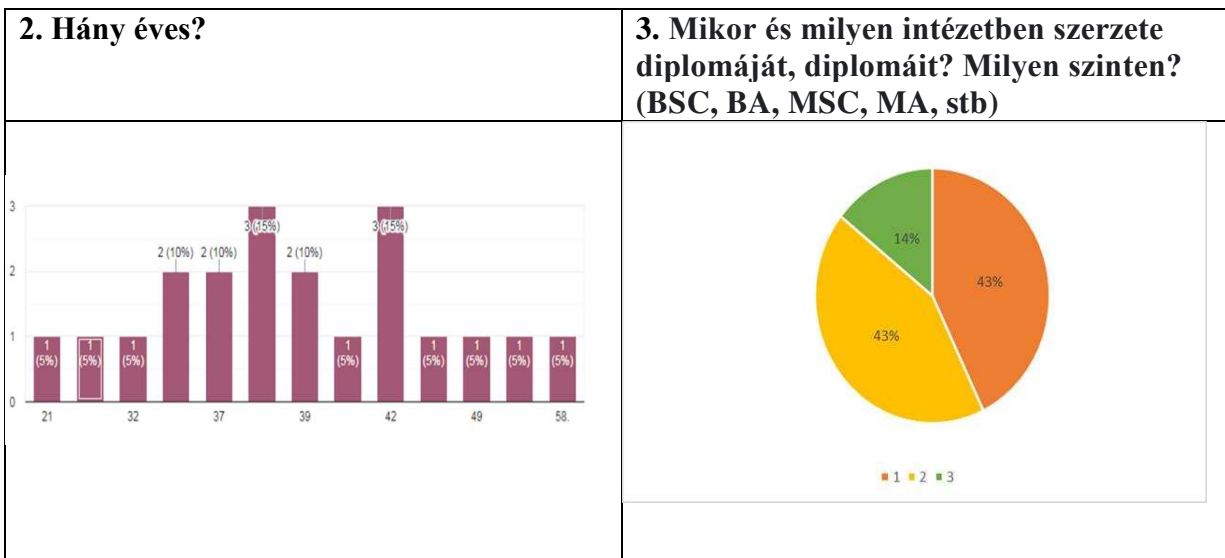
Letöltés ideje: 2020.03.12.

- A vizuális nevelést megcélzó tantárgyak kerettantervei és tantárgyi programjai a Szakdolgozathoz csatolt CD-n találhatóak.

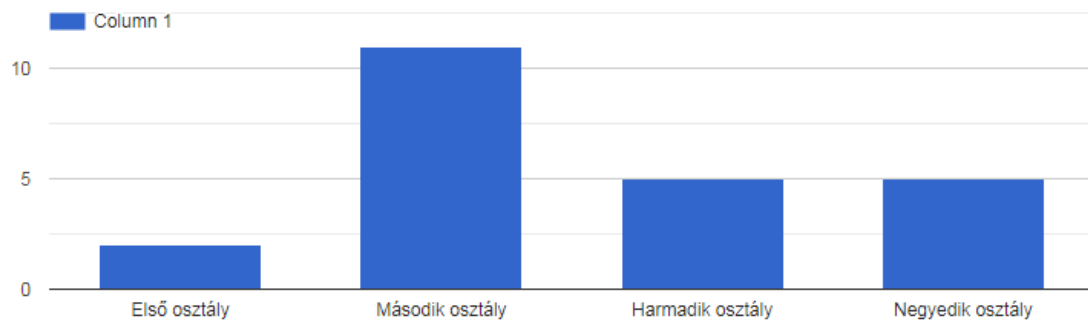
Ukrán közoktatásban oktatott tantárgyak tantárgyi programjai:

Magyar közoktatásban oktatott tantárgyak kerettantervei és a Magyar Nemzeti Kerettantervek, szakdolgozathoz csatolt CD-n külön mellékletben megtalálhatóak

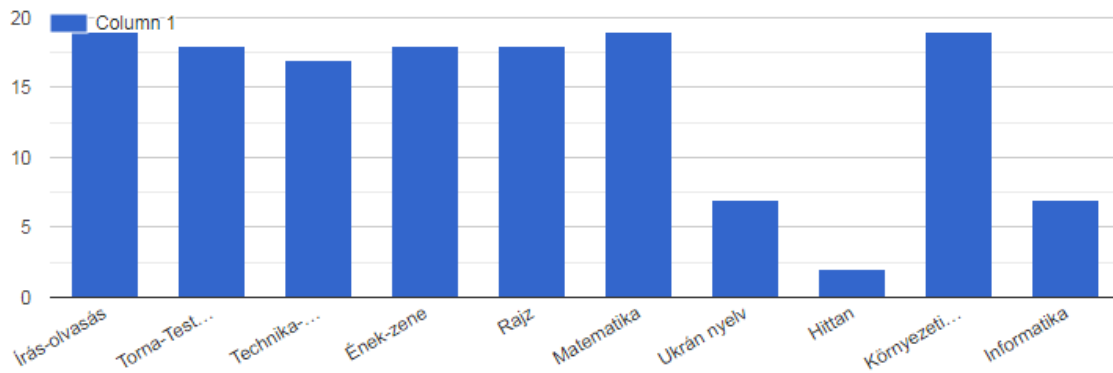
VI. Gyakorlati rész mellékletei-Diagrammok

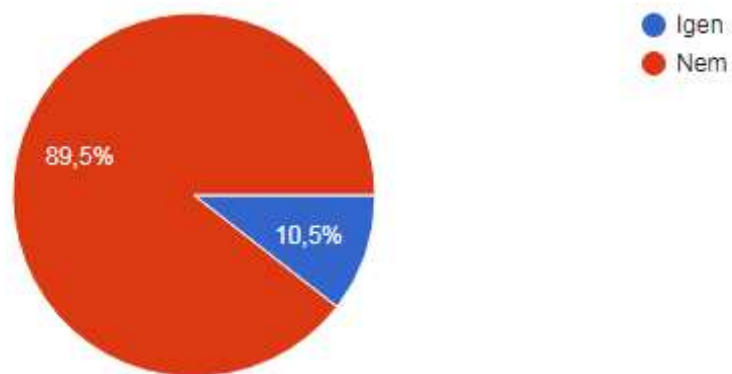
7. Hányadik osztályos diákokat tanít jelenleg?

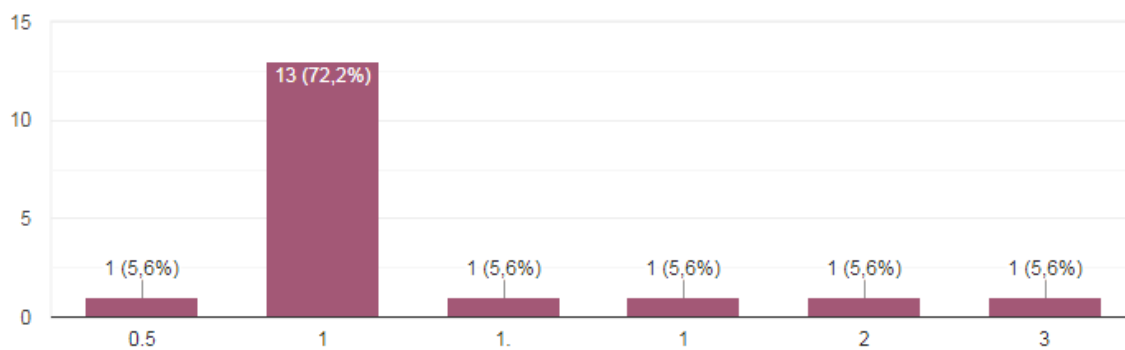
8. Milyen elemi osztályban tanított tantárgyakat vezet?

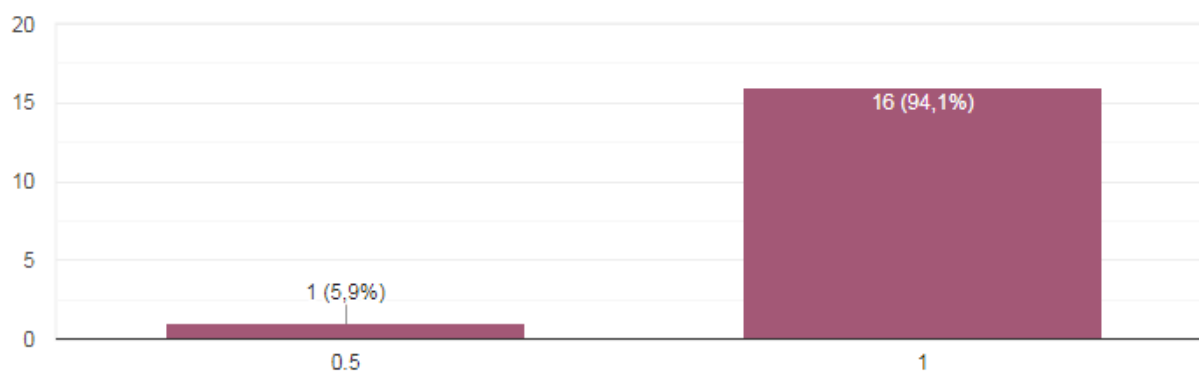
9. Vezet valamilyen szakkört, ha igen milyen?

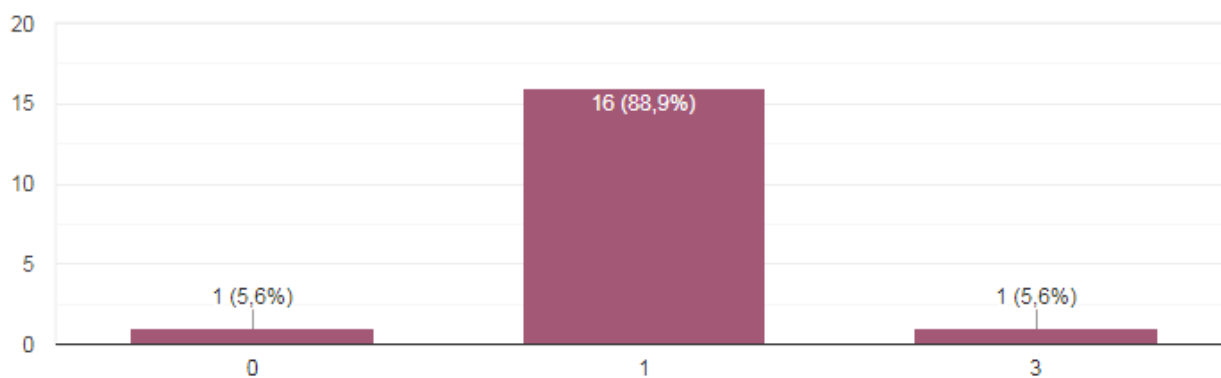
12. Heti hány órában tart Ének-zene/ Музичне мистецтво foglalkozásokat?

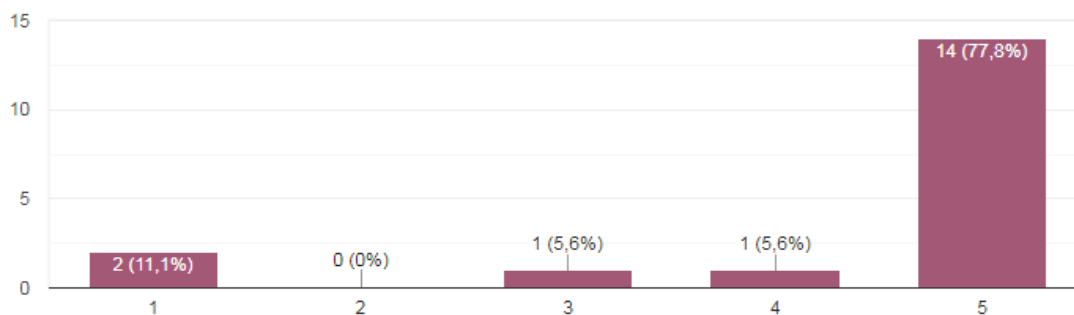
13. Heti hány órában tart Rajz/ Образотворче мистецтво foglalkozásokat?

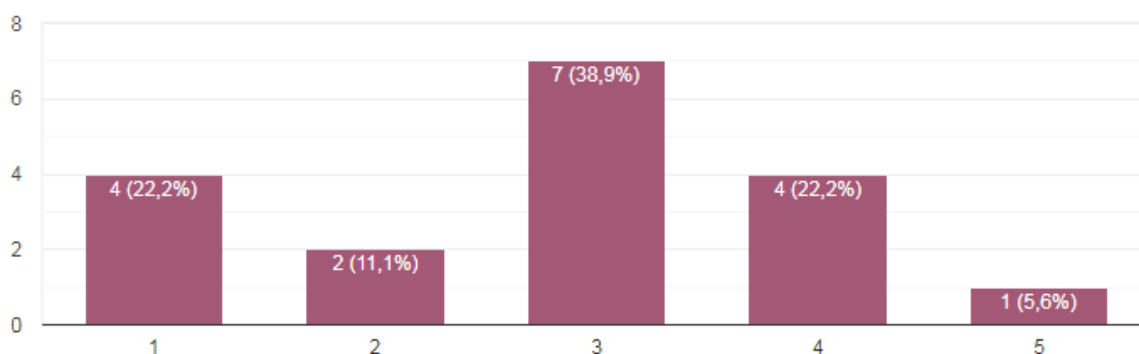
14. Heti hány órában tart Technika/ Трудове навчання-Технологія órákat?

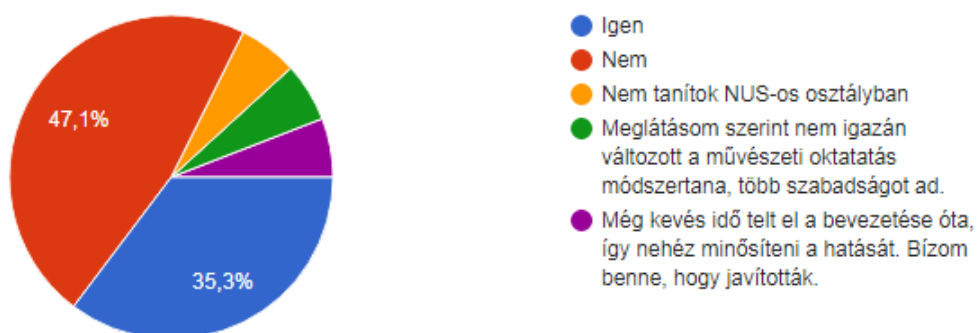
15. Milyen gyakran fordul elő, hogy nem tartja meg az órarendben kiírt művészeti nevelést célzó órákat és helyette más tantárgyat oktat?

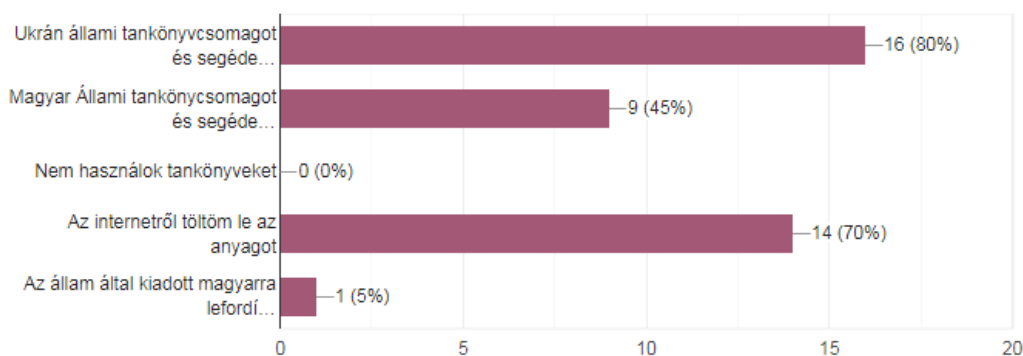
16. Mennyire van megelégedve a NUS programjában megfogalmazott művészeti nevelés módszertanának felhasználhatóságával?

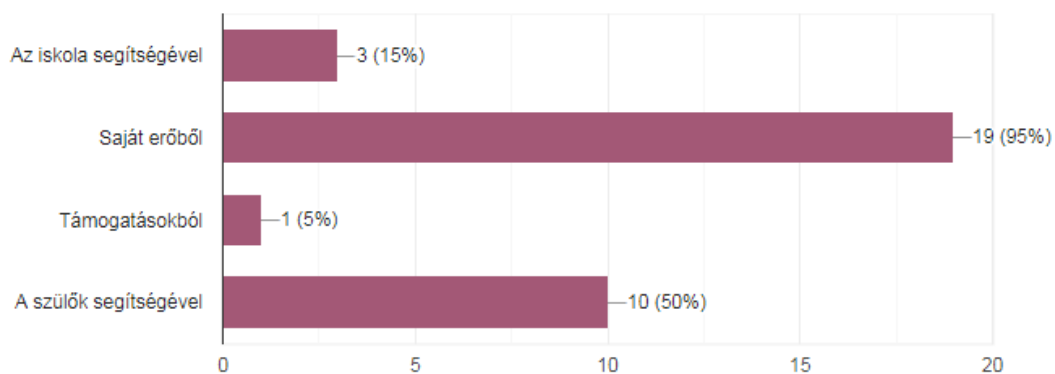
20. Tapasztalata szerint a NUS által bevezetett módszertani változtatások javították a művészeti nevelést célzó tantárgyak oktatását?

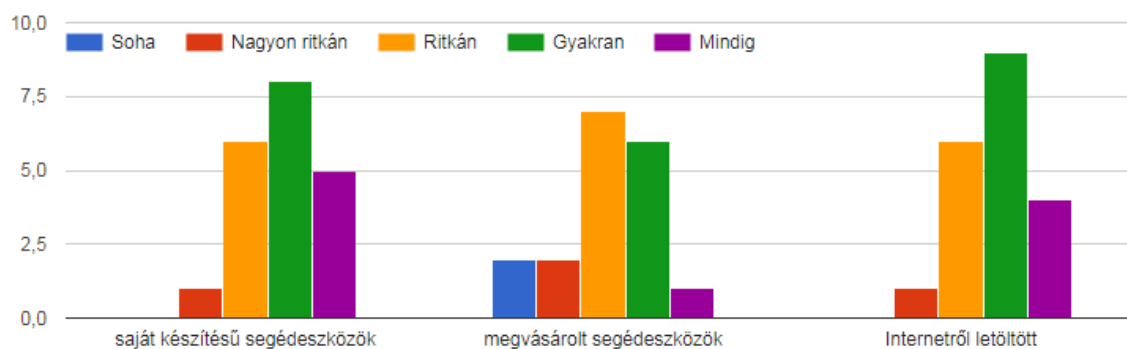
21. Milyen tankönyveket használ az oktatásban

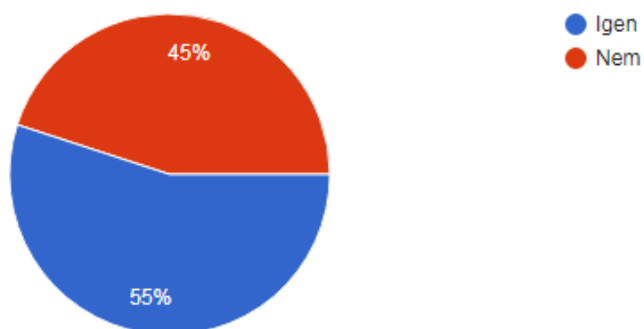
22. Leginkább hogyan szerzi be a tanításhoz szükséges eszközöket?

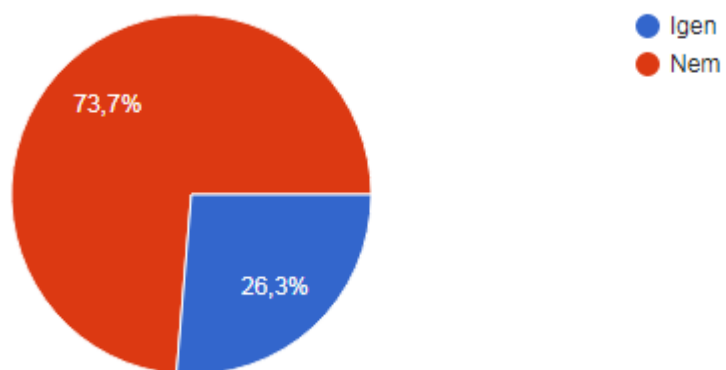
23. Leginkább milyen típusú segédanyagokat, mintákat használ a művészeti nevelésben?

25. Játszik-e valamilyen hangszeren?

26. Ha igen, írja le milyen hangszeren/hangszereken játszik és hány éve?

VI.I. Netes kérdőív pdf változata

2020. 05. 04.

Művészeti fejlesztést megcélzó tantárgyak oktatása a kárpátaljai magyar tannyelvű elemi osztályokban

Művészeti fejlesztést megcélzó tantárgyak oktatása a kárpátaljai magyar tannyelvű elemi osztályokban

A kérdőívben az ukrainai oktatási rendszerben, a művészeti nevelést megcélzó tantárgyakkal kapcsolatban vizsgáljuk az oktatási szokásokat. A kérdőív 3 tematikus részből áll : általános, pedagógia háttérrel felmérő kérdések, Művészeti tantárgyak differenciálása az órarendben, Művészeti nevelési minőség-, tanítói megelégedettség vizsgálata, melynek kitöltése 15 percet vesz igénybe.

A kérdések végén az OTHER kifejezés egyebet jelent, ahol saját válaszát is beírhatja a megadottakon kívül!

1. Neme?

Mark only one oval.

Nő

Férfi

2. Hány éves?

3. Mikor és milyen intézetben szerzete diplomáját, diplomáit? Milyen szinten?
(BSC, BA, MSC, MA, stb)

4. Hány éves munkatapasztalattal rendelkeznek?

5. Kárpátalja melyik iskolájában dolgozik?

6. Hány éve dolgozik jelenlegi munkahelyén?

7. Hányadik osztályos diákokat tanít jelenleg? Egyszerre több is kijelölhető.

Check all that apply.

	Column 1
Első osztály	☐
Második osztály	☐
Harmadik osztály	☐
Negyedik osztály	☐

Művészeti tantárgyak differenciálása az órarendben

8. Milyen elemi osztályban tanított tantárgyakat vezet? Egyszerre több is kijelölhető

Check all that apply.

	Column 1
Írás-olvasás	☐
Torna-Testnevelés	☐
Technika-Munka	☐
Ének-zene	☐
Rajz	☐
Matematika	☐
Ukrán nyelv	☐
Angol nyelv	☐
Hittan	☐
Környezetismeret-Fefedezem a világot	☐
Informatika	☐

9. Vezet valamilyen szakkört, ha igen melyet?

10. Vezet napközis foglalkozásokat?

Mark only one oval.

- Igen
- Nem

11. Milyen néven jelennek meg munkahelyén a művészeti nevelést megcélzó tantárgyak az órarendben? (pl: Művészet- Munka; vagy Ének/Zene-Rajz-Technika, vagy más)

12. Heti hány órában tart Ének-zene/ Музичне мистецтво foglalkozásokat?

13. Heti hány órában tart Rajz/ Образотворче мистецтво foglalkozásokat?

14. Heti hány órában tart Technika/ Трудове навчання-Технологія órákat?

15. Milyen gyakran fordul elő, hogy nem tartja meg az órarendben kiírt művészeti nevelést célzó órákat és helyette más tantárgyat oktat?

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Gyakran előfordul	☐	☐	☐	☐	☐	Nagyon ritkán

Művészeti nevelési minőség-, tanítói megelégedettség vizsgálata

16. Mennyire van megelégedve a NUS programjában megfogalmazott művészeti nevelés módszertanának felhasználhatóságával?

Mark only one oval.

1 2 3 4 5

Egyáltalán nem Teljes mértékben

17. Pár mondatban írja le, leginkább milyen kihívásokkal szembesül a művészeti oktatás terén?

18. Milyen pozitív tapasztalatai vannak a művészeti neveléssel kapcsolatban?

19. Milyen negatív tapasztalatai vannak a művészeti neveléssel kapcsolatban?

20. Tapasztalata szerint a NUS által bevezetett módszertani változtatások javították a művészeti nevelést célzó tantárgyak oktatását?

Mark only one oval.

- Igen
 Nem
 Other: _____

21. Milyen tankönyveket használ az oktatásban? Egyszerre több is kijelölhető.

Check all that apply.

- Ukrán állami tankönyvsomagot és segédeszközöket
 Magyar Állami tankönyvsomagot és segédeszközöket
 Nem használok tankönyveket
 Az internetről töltöm le az anyagot

Other: _____

22. Leginkább hogyan szerzi be a tanításhoz szükséges eszközöket? Egyszerre több is kijelölhető.

Check all that apply.

- Az iskola segítségével
 Saját erőből
 Támogatásokból
 A szülők segítségével

Other: _____

23. Leginkább milyen típusú segédanyagokat, mintákat használ a művészeti nevelésben?

Mark only one oval per row.

	Soha	Nagyon ritkán	Ritkán	Gyakran	Mindig
saját készítésű segédeszközök	☐	☐	☐	☐	☐
megvásárolt segédeszközök	☐	☐	☐	☐	☐
Internetről letöltött	☐	☐	☐	☐	☐

24. Hogy érzi melyik fejlesztési terület képzésében ér el nagyobb sikereket, ön számára melyik terület fejlesztése megy könnyebben?

Check all that apply.

	Nagyon nehezen fejleszthető	Nehezen fejleszthető	Könnyen fejleszthető	Nagyon könnyen fejleszthető
Ének	☐	☐	☐	☐
Zene	☐	☐	☐	☐
Festészet	☐	☐	☐	☐
Rajzolás	☐	☐	☐	☐
Mintázás-szobrászat	☐	☐	☐	☐
Kézügyesség-kézművesség	☐	☐	☐	☐

25. Játszik-e valamilyen hangszeren?

Mark only one oval.

- Igen
- Nem
- Other: _____

26. Ha igen, írja le milyen hangszereken/hangszereken játszik és hány éve?

27. Járt e korábban képzőművészeti szakkörbe?

Mark only one oval.

Igen

Nem

Other: _____

28. Ha járt valamilyen képzőművészeti szakkörbe , akkor írja le hány évig és hova/kihez?

29. Milyen segítségre lenne szüksége a gyerekek művészeti nevelésének fejlesztésében?

This content is neither created nor endorsed by Google.

<https://docs.google.com/forms/d/1wZDREeC3xj-sWscTXATEQy4AzFCjibttxMkBqpmpfA/edit>

8/9

Власник документу:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1003077028

Дата перевірки:
13.05.2020 13:13:09 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
13.05.2020 20:16:38 EEST

ID користувача:
92712

Назва документу: Zunko Alexandra

ID файлу: 1003092791 Кількість сторінок: 49 Кількість слів: 6820 Кількість символів: 51488 Розмір файлу: 1.77 MB

0.81% Схожість

Найбільша схожість: 0.35% з джерело <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200110.kor>

0.81% Схожість з Інтернет джерелами

6

Page 51

Не знайдено жодних джерел у Бібліотеці

0% Цитат

Не знайдено жодних цитат

0% Вилучень

Вилучений текст відсутній

Підміна символів

Заміна символів

1